

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Proces resocializace osob poskytující sexuální služby

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Andrea Janoušková

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Ondrášek, Ph. D.

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Proces resocializace osob poskytující sexuální služby*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské/diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 6. srpna 2024

.....

Andrea Janoušková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Stanislavu Ondráškovi, Ph. D., za jeho trpělivost a čas, který věnoval této bakalářské práci. Dále bych ráda poděkovala všem svým komunikačním partnerkám za jejich ochotu a spolupráci na mém výzkumu. Poděkování patří i mým blízkým za jejich podporu při studiu.

Proces resocializace osob poskytující sexuální služby

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá procesem resocializace osob poskytujících sexuální služby. Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké metody a techniky se při práci s touto cílovou skupinou využívají, jak proces vypadá a na co se zaměřuje, a jakou roli má sociální pracovník v tomto procesu. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se zabývá teoretickému vymezení sexuální práce, její typologii, historii a právní úpravě. Dále zkoumá motivace sexuálních pracovníků, které je vedou k poskytování sexuálních služeb, tak i motivace, které mají za příčinu odchod ze sexuálních služeb. Práce analyzuje sociální práci poskytovanou těmto klientům, její metody a techniky a samotný proces resocializace klientů.

Praktická část se věnuje výzkumu, který byl vyhotoven pomocí kvalitativní výzkumné strategie, metodou dotazování, technikou polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor se skládal z pěti sociálních pracovníků, které pracují s klienty v sexuálních službách. Získaná data byla vyhodnocena otevřeným kódováním a kategorizací.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že mezi metody a techniky sociální práce s klienty poskytující sexuální služby patří individuální a terénní práce, se zaměřením na komplexní využití dostupných technik, jako je krizová intervence, motivační rozhovory a aktivní naslouchání. Dále výzkum ukazuje, že sociální pracovník, při procesu resocializace, musí dbát na zdravotní péči, sociální zabezpečení klienta a jeho návrat na legální trh práce.

Bakalářská práce má potenciál sloužit jako informační materiál pro sociální pracovníky, kteří se věnují práci s klienty, kteří poskytují sexuální služby, a co vše je potřeba k jejich úspěšné resocializaci.

Klíčová slova

Sexuální služby; sociální práce; resocializace; trh práce; exitové programy

The process of resocialization of persons providing sexual services

Abstract

This bachelor thesis deals with the process of resocialization of persons providing sexual services. The aim of the thesis is to determine the methods and techniques used in working with this target group, to describe the process, and to examine the role of the social worker in this process. The thesis is divided into theoretical and practical parts.

The theoretical addresses the theoretical definition of sexual work, its typology, history, and legal framework. It also examines the motivations of sexual workers that lead them to provide sexual services, as well as the motivations that cause them to leave sexual services. The thesis analyzes the social work provided to these clients, its methods and techniques, and the process of resocializing clients.

The practical part focuses on research conducted using a qualitative research strategy, the method of questioning, and the technique of semi-structured interviews. The research sample consists of five social workers who work with clients in sexual services. The collected data were evaluated using open coding and categorization.

The research shows that the methods and techniques of social work with clients providing sexual services include individual work and fieldwork, focusing on the comprehensive use of available techniques such as crisis intervention, motivational interviews, and active listening. Furthermore, the research indicates that social workers, during the resocialization process, must pay attention to health care, social security of the client, and their return to the legal labor market.

This bachelor thesis has the potential to serve as an informational material for social workers who work with clients providing sexual services, outlining what is needed for their successful resocialization.

Key words

Sexual services; social work; resocialization; labor market; exit programs

Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická část	9
1.1 Sexuální práce.....	9
1.1.1 Definice sexuální práce.....	9
1.1.2 Typologie sexuální práce	9
1.1.3 Právní úpravy sexuální práce	12
1.1.4 Motivace pro vstup do sexuálních služeb	14
1.2 Sociální práce s klienty poskytující sexuální služby	15
1.2.1 Specifické potřeby sexuálních pracovníků	15
1.2.2 Metody a techniky využívané s klienty v sexuálních službách	18
1.2.3 Motivy k odchodu ze sexuálních služeb	22
1.2.4 Obavy z odchodu ze sexuálních služeb	22
1.3 Resocializace	24
1.3.1 Proces resocializace	25
1.3.2 Alternativy sexuálních služeb	28
1.3.3 Oběti nuceného poskytování sexuálních služeb	29
1.3.4 Exitové programy	30
1.3.5 Neziskové organizace pracující s osobami poskytující sexuální služby. 32	
2 Cíl práce a výzkumné otázky.....	35
2.1 Cíl práce	35
2.2 Výzkumné otázky	35
3 Metodika.....	36
3.1 Strategie výzkumu	36
3.2 Výzkumný soubor.....	36
3.3 Realizace výzkumu	36
3.4 Etika výzkumu	36
3.5 Analýza dat	37
4 Výsledky	38
4.1 Základní informace o komunikačních partnerkách	38
4.2 Kategorizace výsledků	38
5 Diskuse.....	63
6 Závěr	66

7	Seznam použité literatury	67
8	Seznam příloh	6
8.1	Příloha č. 1 – Scénář rozhovoru.....	6
8.2	Příloha č. 2 – Informovaný souhlas	7

Úvod

Proces resocializace osob poskytujících sexuální služby představuje významnou výzvu pro současnou sociální práci. Tato problematika zahrnuje nejen otázky sociální integrace a návratu na legální trh práce, ale také aspekty zdravotní péče, psychologické podpory a sociálního poradenství. Osoby poskytující sexuální služby často čelí stigmatizaci, diskriminaci a násilí, což značně komplikuje jejich návrat do běžného života. Resocializace je zde chápána jako proces integrace do většinové společnosti a pracovního trhu, který vyžaduje specifické metody a techniky sociální práce.

V tomto kontextu hraje sociální pracovník klíčovou roli při poskytování podpory a vedení během celého resocializačního procesu. Výsledky výzkumu poskytují cenné informace o osvědčených postupech a identifikují hlavní oblasti, kde je potřeba zvýšit podporu a intervence. Sociální pracovník provádí klienta celým procesem se zaměřením na zdraví, sociální zabezpečení a zaměstnanost klienta.

Téma bakalářské práce „*Proces resocializace osob poskytující sexuální služby*“ jsem si zvolila z několika důvodů. Problematika sexuálních služeb je často obestřena stigmatem a nepochopením, což mě motivovalo k hlubšímu prozkoumání a otevření diskuse na toto téma. Během svého studia jsem měla možnost setkat se s lidmi, kteří poskytují či poskytovali sexuální služby, a uvědomila jsem si, jak důležitá je kvalitní a zároveň lidská podpora při jejich rozhodnutí se změnou zaměstnání. Tímto tématem chci přispět k většímu porozumění a efektivnější pomoci těmto osobám, aby mohly úspěšně překonat obtíže a najít stabilní místo ve společnosti.

1 Teoretická část

1.1 Sexuální práce

Ačkoli se jedná o synonymum sexuální práce, pojem „prostitute“ se často používá ve spojení s negativní kritikou a nese s sebou značné stigma. V novějších odborných publikacích a v organizacích, jako je například Rozkoš bez rizika, jsou upřednostňovány termíny jako „sexuální práce“, „sexbyznys“ nebo „poskytování sexuálních služeb“. To samé platí pro nahrazování termínů „prostitut“ či „prostitutka“ za „sexuální pracovník/pracovnice“ či jak uvádím v názvu své práce „osoba poskytující sexuální služby“. Používáním těchto termínů můžeme napomoci k destigmatizaci (Rozkoš bez Rizika, 2024).

1.1.1 Definice sexuální práce

„Prostitute je hetero či homosexuální styk pro finanční nebo materiální zisk.“ Takto definuje sexuální práci Hartl a Hartlová (2000) ve svém Psychologickém slovníku a lze tuto definici brát za nejobecnější. Co se však přesně myslí slovem „sex“ a je finanční či materiální zisk pokaždé úplatou za sexuální služby? Tímto uvažováním může být definice sexuální práce často problematická, a ne vždy úplně přesná. Poskytování sexuálních služeb je rozmanité a preference zákazníků, využívajících těchto služeb, mohou být různé. Pojem „sex“ není konkrétní a nemusí být v některých případech ani fyzický (například erotické služby poskytující skrze telefon či internet). Odměna za provedené služby nemusí být vždy jen finanční či materiální, může to být například i protislužba či její příslib (Havelková a Bellak-Hančilová, 2014).

Křivánková et al. (2021) uvádí i nepatrný rozdíl mezi pojmy „sexuální práce“ a „sexbyznys“. Sexuální práce dle nich zahrnuje veškeré aktivity poskytující sexuální nebo erotické služby za účelem výdělků, který může být finanční nebo jiný. Pojem „sexbyznys“ je konkrétnější a označuje organizovanou, ziskovou činnost zaměřenou na obchod se sexem. I když je možné oba pojmy zaměňovat, sexbyznys se více soustředí na finanční motivaci, zatímco sexuální práce může mít širší spektrum motivů.

1.1.2 Typologie sexuální práce

Dělení sexuální práce závisí na různých kritériích, která zahrnují například způsob, jakým jsou služby poskytnuty, v jakém prostředí, kdo sexuální službu poskytuje či i typ klientely, na kterou se sexuální práce zaměřuje. V této kapitole se zaměříme

na nejrozšířenější způsob dělení, a to dle poskytovatele sexuálních služeb v genderovém pojetí a dle místa, kde jsou sexuální služby poskytovány.

Dělení dle poskytovatele

Ženy značně dominují, co se týče počtu, v sexuální práci, a to i napříč různými odvětvími sexbyznysu. Mezi klienty sexuálních služeb se vyskytují nejčastěji muži, tudíž u ženských sexuálních pracovníků jde převážně o heterosexuální sexuální služby (Weiss, 2010).

Mužští sexuální pracovníci představují významnou, ale často přehlíženou, skupinu v rámci sexuálního průmyslu. Muži v tomto odvětví poskytují širokou škálu sexuálních služeb, stejně tak jako ženy. Ačkoli se mohou ženské a mužské sexuální služby zdát téměř slučitelné, Urban (2018) zdůrazňuje, že mužské sexuální služby mají svá specifika, která je odlišují od ženské, a sociální pracovníci by měli být na tato specifika připraveni. Například, že ačkoli je jejich klientela také převážně mužská, spousta mužských sexuálních pracovníků se označují za heterosexuály a do sexbyznysu vstupují čistě kvůli špatné životní a finanční situaci, jako například dluhy nebo užívání drog (Minichiello, 1999).

Transgender a ne-binární osoby v sexuální práci často čelí specifickým výzvám, včetně diskriminace a násilí. Výzkum naznačuje, že transgender pracovníci mohou čelit extrémně vysokému riziku násilí a stigmatizace, a to jak od klientů, tak od společnosti jako celku (Fitzgerald et al., 2015). Transgender osoby často vstupují do sexuální práce kvůli nedostatku jiných pracovních příležitostí, které by akceptovaly jejich genderovou identitu (Nemoto et al., 2003).

Nejvíce problémový typ sexuálních služeb z hlediska zákona a dalších možných rizik jsou ty, které jsou poskytovány dětmi. V současnosti se děti sexuálně vykořisťují nejčastěji skrze internetové pornografické stránky. V tomto případě *jsou děti nuceny, ať fyzicky nebo psychicky, k výkonu sexuální práce ne pro svůj vlastní zisk (i když i to je samozřejmě možné), ale pro zisk zneužívajícího, tedy nějaké dospělé osoby* (Křivánková et al., 2021). V moderní společnosti se přímé dětské sexuální služby vyskytují méně, ovšem v sociálně slabších prostředích, které nejsou ekonomicky stabilní, jsou dětské sexuální služby využívány ke zlepšení finanční situace rodiny. Existují případy, kdy rodič prodává své dítě, či si samo dítě zvolí cestu sexbyznysem jako formu výdělků

v nepříznivé životní situaci, kdy nevidí žádné jiné východisko (Křivánková et al., 2021). Vaničková (c2007) rozděluje formy dětské sexuální práce dle tří kritérií. Podle prvního kritéria určujeme, zda jde o sexuální službu, pornografický průmysl nebo obchodování s dětmi. Druhé kritérium zkoumá dobrovolnost sexuální práce dítěte, zda je nuceno osobou blízkou, cizí, nebo poskytuje sexuální služby dobrovolně na ulici za účelem obživy. Třetí kritérium se zaměřuje na účel, zahrnující organizované sexuální služby (obchodování s dětmi), rituální (sekty) a institucionální (zneužití důvěry dítěte například v církvi nebo zájmovém kroužku).

Dělení dle prostředí poskytování sexuálních služeb

Sexuální práce se v současné době vykonává v různých formách a na různých místech, přičemž každá z těchto forem má svá specifika. Rozkoš bez rizika (2024) na své internetové poradně rozděluje na základě jejich zkušeností formy sexuálních služeb na indoor („za dveřmi“), outdoor („venku“) a online („v kyberprostoru“).

Indoor sexuální práce, tedy vykonávaná mimo veřejná místa, nabízí poskytovatelům i zákazníkům větší anonymitu, což ale znamená, že je obtížné získat přesný přehled o rozsahu a fungování těchto služeb (Křivánková et al., 2021). Sexuální služby se provozují v prostorách různých typů sex klubů jako jsou noční kluby, kabarety, masážní salóny nebo erotické podniky (Malinová, 2013). *Kluby jsou nejviditelnější, většinou jsou veřejně označené neonem, poutačem u vstupu apod., a tudíž nejméně skrytou formou „indoor“ prostitute* (Šídová et al., [2013]). Dále služby zahrnují priváty, kde poskytovatel sexuální služby pracuje ve svém vlastním či pronajatém prostoru. Eskort servis je zvláštním druhem sexuální služby, která zasahuje do všech kategorií tím, že ačkoli služba většinou probíhá uvnitř (dle dohody s klientem, například v hotelu nebo bytu), jedná se však o „terénní službu“, která se navíc většinou domlouvá prostřednictvím telefonu, nebo v této době častěji přes internet (Šídová et al., [2013]).

S outdoorovou sexuální prací, tedy ve venkovním prostředí, se můžeme setkat přímo na ulici, silnicích a dalších veřejných prostorách, kde je zvýšená poptávka po sexuálních službách. Tato forma sexuálních služeb může být velmi riziková z důvodů výskytů patologického chování jak ze strany klientely, tak ze strany poskytovatelů, například užíváním návykových látek. Charakter této služby spočívá v rychlém a levném odvedení, tudíž sebou nese zdravotní rizika (Křivánková et al., 2021). Tento typ služby

navíc zahrnuje i legální rizika a je spojováno například s narušováním veřejného pořádku nebo ohrožováním výchovy dětí (Šídová et al., [2013]).

Online prostředí přináší nové příležitosti i rizika. Na jedné straně poskytuje anonymitu a širší trh, což může zvýšit bezpečnost a příjmy sexuálních pracovníků. Na druhé straně však existují rizika spojená s šířením nezákonného obsahu, jako je dětská pornografie a násilné pornografické materiály, které mohou podporovat násilné chování (Quayle, 2020). Dle Rozkoše bez Rizika (2024) se nyní sexuální a erotické služby převážně nabízejí prostřednictvím online webů a serverů, kde jsou prezentovány formou představení, chatů a videí. Inzerce těchto služeb se přesunula do online prostředí díky rozvoji technologií, které umožňují poskytování široké škály služeb, včetně prodeje fetišů jako nošené spodní prádlo. Anonymita internetu usnadňuje cílení na specifické potřeby pro sexuální uspokojení a další.

1.1.3 Právní úpravy sexuální práce

Právní úprava jakéhokoli státu se ne vždy setká se stejným přijetím ze strany společnosti, i přes to, že dle Sukthankar (2011) je právní úprava jeden z hlavních faktorů, které formují společenské prostředí sexuálních služeb a přístup oné společnosti k danému jevu. V Evropě protichůdné postoje k právní úpravě sexuální práce představují dva modely – švédský a nizozemský.

Švédský model

Švédský model, zavedený v roce 1999, trestá ty, kteří využívají sexuální služby, a podporuje sexuální pracovníky v hledání alternativních způsobů výdělků. Tímto se snaží omezit poptávku po sexbyznysu (Havelková a Bellak-Hančilová, 2014). Ovšem Bellak-Hančilová (2014) ve svém popisu švédského modelu upozorňuje na fakt, že touto právní úpravou Švédsko odporuje článkem 6 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, dle kterého má každý právo na práci svého svobodného výběru. Nicméně, má také své kritiky, kteří tvrdí, že může zvyšovat riziko pro sexuální pracovníky a vytlačovat sexbyznys do tajnosti, což může ztížit kontrolu nad bezpečností a ochranou těchto osob, či jak tvrdí Židek (2021) může tento model stavět sexuální pracovníky do role pasivních obětí a nedává jim prostor pro individuální rozhodnutí. Aaron Giardina v rozhovoru s Barborou Doležalovou (2023) navíc tvrdí, že *tím, že severský model vytlačuje tento průmysl do podzemí, se zvyšují*

i rizika pro sexuálně pracující a výkon služby se tak stává méně transparentním a nebezpečnějším. I klienti se cítí při kontaktu se sexuálně pracujícími lépe, když je činnost dekriminální.

Nizozemský model

Nizozemský model, zavedený v roce 2000, legalizuje a reguluje sexuální služby s cílem chránit sexuální pracovníky před zneužíváním a zlepšit jejich pracovní podmínky (Havelková a Bellak-Hančilová, 2014). Uznání sexuální práce jako legitimní formu zaměstnání by mělo za cíl zlepšit politiku a pracovní podmínky (Pitcher, 2015). Zákon rozdělil zodpovědnost za implementaci na jednotlivé obce, které měly na starosti vydávání licencí pro sex kluby, ale také dohlížely na dodržování zákonů týkajících se nezletilých a migrantů (Post et al., 2019). Navzdory těmto opatřením se ukázalo, že problémy s obchodováním s lidmi a špatnými pracovními podmínkami stále přetrvávají. Kritici tvrdí, že přísná regulace často vede k porušování práv sexuálních pracovníků, zvláště jejich práva na soukromí. Rozhodnutí amsterdamského soudu zrušilo politiku povinných rozhovorů se sexuální pracovníky před zahájením práce, která byla považována za porušení osobní svobody a soukromí (Tadesse, 2018).

Právní úprava v České republice

Právní úprava sexuálních služeb v České republice je poměrně složitá a nejednoznačná. Neexistuje zákon, který by přímo upravoval provozování sexuálních služeb, což vede k různým interpretacím a aplikacím práva na místní úrovni. Podle zákona č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí, byly noční kluby v České republice zrušeny a jejich zřizování zakázáno. Tato úprava je stále platná a oficiálně sex kluby tedy nejsou povoleny, tudíž osoby, které organizují sexuální služby, zajišťují k tomu jiné osoby a profitují z této činnosti, naplňují skutkovou podstatu § 204 trestního zákoníku, tedy kuplířství. Aktuální právní úprava v České republice nezakazuje veřejné nabízení sexuálních služeb. Zákon o obcích umožňuje obcím prostřednictvím § 10 omezit či zakázat činnosti narušující veřejný pořádek a dobré mravy na jasně určených místech a časech pomocí obecně závazných vyhlášek (Ministerstvo vnitra ČR, 2024). Česká legislativa je vnímána jako represivní vůči sexuálním pracovníkům, zaměřuje se na ně a nikoli na klienty, což je považováno za diskriminační (Havelková a Bellak-Hančilová, 2014).

1.1.4 Motivace pro vstup do sexuálních služeb

Motivace sexuálních pracovníků pro vstup do sexbyznysu jsou různorodé a zahrnují ekonomické, sociální, osobní a psychologické faktory. Tyto motivace jsou často vzájemně propojené a každá situace je individuální. Pochopení těchto motivací je klíčové pro poskytování účinné podpory a intervencí pro sexuální pracovníky.

Ekonomické faktory jsou často uváděny jako klíčové motivátory pro vstup do sexbyznysu. Sexuální práce může být pro mnoho jedinců finančně atraktivní, zejména když čelí ekonomickým těžkostem nebo hledají způsoby, jak si zvýšit životní standard (Weitzer, 2009). Finanční potřeby, jako je placení za vzdělání, splácení dluhů, nebo podpora rodiny, jsou hlavními důvody, proč se lidé rozhodují pro sexuální práci. Například výzkum mezi studenty ukázal, že mnoho studentů se zapojuje do sexbyznysu, aby si mohli dovolit školné a další životní náklady. Tito studenti často vnímají sexbyznys jako rychlý a efektivní způsob, jak získat potřebné finanční prostředky (Ernst at al., 2021).

Dalším významným faktorem jsou sociální vazby a rodinné prostředí. Vanwesenbeeck (2001) uvádí, že tlak nebo vliv ze strany partnera, rodiny nebo přátel může výrazně ovlivnit rozhodnutí jedince vstoupit do této sféry. Rovněž útěk z nefunkční rodiny nebo prostředí, kde se vyskytuje domácí násilí, hraje významnou roli. Tyto sociální a rodinné vlivy často vedou k tomu, že jedinci vidí sexbyznys jako jednu z mála možností, jak se vymanit z nepříznivé situace a zajistit si ekonomické přežití.

Motivace pro vstup do sexuálních služeb často zahrnuje také osobní volbu a autonomii. Někteří lidé vnímají práci v sexbyznysu jako prostředek k dosažení nezávislosti a svobody. Tato oblast práce nabízí možnost rychlého a relativně vysokého příjmu, což může být pro mnohé lákavým faktorem. Tento pohled na sexuální práci jako na příležitost k finančnímu zajištění a osobní svobodě je jedním z hlavních důvodů, proč se někteří lidé rozhodnou pro tuto kariéru (Bernstein, 2007).

Další motivace může být také spojena s psychologickými a emocionálními důvody. Nízké sebevědomí nebo potřeba uznání a přijetí často hrají svou roli. Trauma z minulosti nebo jiné psychické problémy mohou rovněž ovlivnit rozhodnutí jednotlivce vstoupit do této oblasti. Tyto faktory ukazují, že pro některé jedince může být

sexbyznys způsobem, jak se vyrovnat se svými vnitřními problémy nebo hledat emocionální podporu a validaci (Rössler et al., 2010).

Často také motivace pramení z nedostatku jiných možností. Augustin (2007) tvrdí, že nízké vzdělání nebo omezené pracovní příležitosti mohou výrazně omezit dostupné kariérní cesty. Nezaměstnanost nebo neschopnost najít jinou práci tlačí některé jedince k tomu, aby zvažovali sexbyznys jako alternativu. Tyto socioekonomické faktory zdůrazňují, že pro mnoho lidí je vstup do sexuálních služeb reakcí na omezené životní příležitosti a ekonomický tlak.

Vstup do sexuálních služeb může být také spojen s migrací a obchodem s lidmi. Migranti, kteří se ocitnou v cizí zemi bez legálních pracovních příležitostí, jsou často zranitelní a mohou být tlačeni k práci v sexbyznysu. Oběti obchodování s lidmi, které jsou nuceny k sexuální práci, představují další významnou skupinu. Tyto faktory zdůrazňují, jak migrace a obchod s lidmi přispívají k nelegálnímu a nucenému vstupu do sexuálních služeb, čímž zhoršují situaci již tak zranitelných jedinců (Wijers, 1999).

1.2 Sociální práce s klienty poskytující sexuální služby

V této kapitole si popíšeme, jak probíhá sociální práce s pracovníky v sexuálních službách, jaké se využívají metody a techniky a co vše do práce s touto cílovou skupinou můžeme zahrnout, v návaznosti na to, jaké jsou její specifické potřeby. Sexuální práce může být velmi nebezpečná profese, spojí-li se s dalšími ohrožujícími faktory jako jsou například užívání drog, sexuálně přenosné nemoci, násilí, diskriminace, dluhy, kriminalita či vykořisťování (děti v sexuálních službách a obchod s lidmi) (Rekart, 2005). Díky správným postupům a vybraným poskytnutým službám můžeme možná rizika sexbyznysu omezit a vytvořit tak bezpečnější život pro tyto klienty.

1.2.1 Specifické potřeby sexuálních pracovníků

Sexuální pracovníci představují jednu z nejzranitelnějších cílových skupiny sociální práce s ohledem na zdravotní rizika, sociální stigmatizaci a právní nejistotu. Jejich specifické potřeby se týkají především zdravotní péče, psychosociální podpory a právního a sociálního poradenství, avšak problémy spojené se sexuální prací jsou silně ovlivněny sociálním kontextem. V některých společnostech je sexuální práce legální nebo dekriminální, což umožňuje sexuálním pracovníkům přístup ke zdravotním

a sociálním službám a snižuje stigmatizaci a ekonomické potíže. Na opačném konci spektra jsou společnosti, kde sexuální práce slouží jako přežití během krizí, například během válek nebo ekonomických kolapsů, kde chybí základní životní potřeby a služby (Rekart, 2005).

Zdravotní potřeby a péče

Sexuální pracovníci představují specifickou cílovou skupinu sociální práce, která čelí mnoha zdravotním výzvám a rizikům spojeným s jejich profesí. Prevence je v tomto směru velmi důležitá. Výzkumy ukazují, že vzdělávání sexuálních pracovníků o používání kondomů a dalších ochranných prostředků je klíčové pro prevenci šíření sexuálně přenosných infekcí a chorob (Aral et al., 2003). Sexuálně přenosné nemoci jsou často asymptomatické a mohou vést k vážnějším komplikacím. Pravidelné náhodné prohlídky a testování sexuálních pracovníků snižuje výskyt těchto nemocí, s tím i poskytnutá prevence zvyšuje používání ochrany a zabraňuje tak šíření (Rekart, 2015).

Mezi zdravotní problémy sexuálních pracovníků může patřit vysoký stres a psychický tlak, což může vést k duševním problémům, jako jsou deprese, úzkost a posttraumatická stresová porucha (PTSD). Přístup k psychologické podpoře a terapeutickým službám je pro tuto skupinu obyvatel velmi důležitý (Farley, 2004). Pravidelné konzultace s odborníky na duševní zdraví mohou pomoci zmírnit negativní dopady stresu spojeného s jejich prací.

Sociální determinanty, jako je stigma, diskriminace a socioekonomický status, mají významný vliv na zdraví sexuálních pracovníků. Výzkum provedený organizací UNAIDS ukazuje, že stigma a diskriminace mohou vést k omezenému přístupu ke zdravotní péči a k vyššímu riziku zdravotních problémů (UNAIDS, 2014). Zlepšení sociálního postavení a zajištění rovného přístupu ke zdravotním službám jsou proto klíčovými faktory pro zlepšení zdraví sexuálních pracovníků.

Pro efektivní péči o sexuální pracovníky je nezbytné, aby zdravotní služby byly přizpůsobeny jejich specifickým potřebám. To zahrnuje nejen poskytování lékařské péče, ale také zajištění důvěrnosti a respektu k jejich situaci. Výzkumy ukazují, že speciální kliniky zaměřené na zdravotní péči o sexuální pracovníky mohou výrazně zlepšit jejich zdravotní stav (Scambler, 2007).

Psychosociální podpora

Sexuální pracovníci čelí řadě specifických výzev, které vyžadují cílenou psychosociální podporu. Sociální pracovníci hrají důležitou roli v poskytování této podpory, se zaměřením na zlepšení celkové kvality života sexuálních pracovníků.

Společenské stigma a diskriminace spojené s touto profesí mohou vést k sociální izolaci a omezenému přístupu k základním službám. Sociální pracovníci by měli pracovat na odstraňování stigmatizace tím, že budou vzdělávat komunitu a obhajovat práva sexuálních pracovníků. To zahrnuje organizování osvětových kampaní a školení pro profesionály v oblasti zdravotnictví, justice a sociálních služeb (Scambler, 2007).

Silná sociální síť je významným faktorem pro zlepšení psychosociální pohody sexuálních pracovníků. Sociální pracovníci mohou podporovat vytváření a udržování pozitivních sociálních vztahů, které poskytují emocionální podporu a praktickou pomoc. To zahrnuje podporu v rámci rodiny, přátel a komunitních skupin. Peer support programy, kde si sexuální pracovníci mohou vyměňovat zkušenosti a podporovat se navzájem, jsou zvláště efektivní (Benoit et al., 2017).

Přístup k informacím

Sexuální pracovníci jsou vystaveni vysokému riziku fyzického a sexuálního násilí. Sociální pracovníci by měli poskytovat bezpečnostní školení a přístup k právní pomoci. Důležité je také budovat důvěru a spolupracovat s policií a jinými institucemi, aby byla zajištěna bezpečnost sexuálních pracovníků (Shannon et al., 2009).

Důležitá je také pomoc při sociální integraci a ekonomické podpoře. Sociální pracovníci mohou sexuálním pracovníkům pomoci při hledání alternativních zaměstnání, vzdělávacích příležitostí a při získávání sociálních dávek. Podpora při rozvoji dovedností a posilování ekonomické soběstačnosti může výrazně zlepšit jejich životní podmínky (Weitzer, 2009), protože sexuální pracovníci mohou, při odchodu ze sexuálních služeb, zažít období bezdomovectví, finanční a potravinovou nejistotu, či obavu o ztráty péče o děti, zkrátka neschopnost zajistit základní životní potřeby (Lamboley et al., 2021).

1.2.2 Metody a techniky využívané s klienty v sexuálních službách

V návaznosti na specifické potřeby klientů se při sociální práci s touto cílovou skupinou používají různé metody, techniky a přístupy, jakými sociální pracovníci přispívají k ochraně práv, zlepšení životních podmínek a sociální inkluze osob pracujících v sexuálním průmyslu. Matoušek (2010) popisuje metody sociální práce jako něco, co vyjadřuje, jak sociální pracovník při práci postupuje. Metody lze klasifikovat na základě definice role pracovníka, jeho spolupráce s ostatními a používaných technik. Techniku sociální práce Matoušek (2010) uvádí jako detailně popsany a v praxi ověřeny postup. V sociální práci se využívají postupy pro hodnocení, plánování a iniciaci změn. Přístupy sociální práce reprezentují preferovaný postoj pracovníka nebo organizace a obecně definuje rozsah a cíl jejich činnosti (Matoušek, 2010). V této kapitole si popíšeme, jaké formy těchto třech pilířů sociální práce se využívají v praxi s klienty v sexuálních službách.

Případová práce

Při sociální práci s klientem, který poskytuje sexuální služby, nejčastěji používáme případovou práci, tedy se zaměřením na daného jedince. Tato metoda se často používá při řešení citlivých témat, například při práci s nemocnými lidmi. Obecně jde o metodu zaměřenou na poskytování soustředěné pozornosti osobě potřebující sociální služby (Havránková, 2003).

Skupinová práce

Skupinová práce je další efektivní metodou, která poskytuje osobám poskytujícím sexuální služby možnost sdílet své zkušenosti a získat podporu od lidí v podobné situaci. Skupinová práce může mít různé formy, od podpůrných skupin (peer skupiny) až po vzdělávací workshopy zaměřené na posílení dovedností a znalostí (Toseland a Rivas, 2016)

Streetwork

Streetwork neboli práce na ulici, je způsob terénní sociální práce, při které sociální pracovníci aktivně vyhledávají klienty v neinstitucionalizovaných prostředích, ať už zastřešených nebo nezastřešených (Bednářová a Pelech, 2003).

Streetwork s klienty poskytující sexuální služby se primárně zaměřuje na oslovování klientů, depistáží a monitorování situace, poskytování informací o bezpečném sexu, testování na HIV pomocí slinných testů, distribuci preventivních materiálů, jako jsou kondomy a lubrikační gely, a také odborné poradenství a krizovou intervenci. Poskytuje i pomoc a podporu při resocializaci, kdy předává kontakty na instituce s tímto zaměřením (Malinová a Šídová, 2007).

Má však i svá specifika a doporučená pravidla. Práce se může lišit od prostředí, ve kterém streetworker působí a kde s klienty pracuje. V outdoorovém prostředí, například na ulici, je prostor pro delší a intimnější rozhovor omezený, i co se týče poskytnutí zdravotní péče. Proto organizace Rozkoš bez rizika nabízí mobilní vyšetřovací jednotky, které umožňují poskytovat odborná gynekologicko-venerologická vyšetření a nabízejí prostor pro soukromější rozhovory a sociální intervenci. V klubech je pronikání a komunikace se sexuálními pracovníci složitější, to samé platí pro priváty, kdy zjišťování polohy může být též obtížné (Malinová a Šídová, 2007).

Harm reduction

Malinová (2010) uvádí, kromě resocializace, ještě jeden základní přístup sociální práce, čímž je harm reduction, v překladu zmírňování škod. Přístup se zaměřuje na minimalizaci negativních zdravotních a sociálních dopadů rizikového chování, aniž by se primárně snažil o jeho úplné odstranění. Tento přístup se stal hlavním nástrojem v oblasti veřejného zdraví, zejména při práci s osobami poskytujícími sexuální služby. Hlavním cílem tohoto přístupu je prevence v různých oblastech. Malinová (2010) uvádí například prevenci pohlavně přenosných infekcí, sociálního propadu, kriminality i léčbu závislostí.

Jednou z hlavních oblastí, kde se harm reduction aplikuje, je zdravotní péče. To zahrnuje poskytování kondomů, lubrikačních gelů, i jiných hygienických pomůcek, jako jsou menstruační houbičky a vlhčené ubrousky, a informací o bezpečném sexu a správném zacházení s těmito pomůckami (Shannon et al., 2015).

Ačkoli má harm reduction mnoho výhod, čelí také kritice ze strany společnosti. Někteří kritici argumentují, že harm reduction může normalizovat rizikové chování a odvracet pozornost od potřeby jejich ukončení (Riley & O'Hare, 1999). Jiní upozorňují

na nedostatečné financování a podporu těchto programů, což omezuje jejich efektivitu a dosažitelnost (Weitzer, 2012).

Testování

Dalším možným způsobem, jak zajistit prevenci a bezpečí sexuálních pracovníků je testování na pohlavně přenosné nemoci. Pravidelné testování na syfilis a HIV je zásadní pro prevenci a kontrolu těchto infekcí, stejně jako pro zajištění včasné léčby nakažených jedinců (Tokar et al., 2018).

Různé přístupy k testování zahrnují tradiční klinické testování, mobilní testovací jednotky a HIV self-testing (HIVST). HIVST může být účinným nástrojem pro zvýšení dostupnosti testování mezi sexuálními pracovníky, a to i přes určité obavy spojené se stigmatem a diskriminací (Nnko et al. 2020). Integrované služby, poskytované specifickými klinikami pro sexuální pracovníky a nevládními organizacemi, významně podporují pravidelné testování (Muhindo et al., 2021).

Navzdory významným výhodám pravidelného testování čelí sexuální pracovníci mnoha překážkám. Patří mezi ně osobní faktory, jako je nízké vnímání závažnosti syfilis ve srovnání s HIV, interní stigma a strach z odhalení v komunitě. Kromě toho existují i systémové překážky, jako je diskriminační chování zdravotnických pracovníků, nedostatek testovacích sad, vysoké náklady na testování a nevhodné provozní hodiny klinik. Barbora Pšenícová se v rozhovoru s Mariou Tkach (2018) vyjádřila k problematice zdravotních průkazů tak, že pokud bude vyžadováno, aby ženy měly potvrzení o zdravotním stavu, vytvoří se tlak na nechráněný styk, který zákazníci už nyní často požadují za příplatek. Testy však nemohou zaručit, že žena je zdravá i po inkubační době nemocí jako HIV. Navíc ani zákazník nemusí být bez nákazy. Ke zdravotnímu stavu žen pracujících v sexbyznysu se vyjádřila následovně: *„Zdraví je pro ženy ze sexuálního průmyslu velice důležité. Jsou to dospělé ženské, které ví, jaká jsou rizika, a samy se o své zdraví starají už teď – nemusí je k tomu nutit zákon. Jejich hlavním cílem je být zdravé a vydělávat. Mylně se uvádí, že ony jsou nositelkami, což ale není pravda. My protestujeme za rok 4500 žen, a z toho máme pouhých pár případů nemocí, největší výskyt je vždy stejně u veřejnosti.“*

Poradenství

Poradenstvím se dnes zabývají všechny pomáhající profese a je vnímáno jako komplexní činnost, na které se podílí mnoho jednotlivců a organizací. Sociální poradenství se dělí na dva typy: základní a odborné (Hartl, 2003)

Cíl sociálního poradenství pro tuto cílovou skupinu je, aby klientům byly poskytnuty informace, znalosti a dovednosti potřebné k co nejbezpečnějšímu poskytování placených sexuálních či erotických služeb. Poradenství se zaměřuje na schopnost klientů zvládat aktuální i budoucí rizika a je poskytováno zdarma a anonymně, obvykle v bezpečném prostředí poradenského centra nebo online. K sociálnímu poradenství patří i právní poradenství, které je zaměřeno na ochranu práv sexuálních pracovníků, kteří často čelí diskriminaci a zneužívání. To zajišťuje například Rozkoš bez rizika prostřednictvím právníčky, přes sociální pracovníci, telefonicky, e-mailem nebo osobně po dohodě. Poskytují informace o trestním řízení a právech sexuálních pracovníků, včetně práv svědka a oběti trestného činu. Ve výjimečných případech poskytují i právní zastupování (Rozkoš bez Rizika, 2024).

Malinová (2010) uvádí, že pro některé klientky se sociální poradenství stává důležitým zdrojem psychické podpory. Některé přicházejí především proto, aby se mohly svěřit. Tyto klientky často preferují konkrétní pracovníci, kterou si vybraly pro své svěřování. Pracovnice musí disponovat schopností empatického naslouchání. Situace se liší v případě řešení komplexnějších problémů klientek, zejména pokud hledají cestu, jak opustit sexuální služby.

Krizová intervence

„Krizovou intervencí můžeme vymezit jako specializovanou pomoc osobám, které se ocitly v krizi. Tvoří ji různé formy pomoci, které mají za úkol vrátit jedince i jeho psychickou rovnováhu, narušenou kritickou životní událostí. Krizová pomoc zahrnuje především pomoc psychologickou, lékařskou, sociální a právní“ (Špatenková, 2004). Krizová intervence je důležitou technikou při práci s touto skupinou, neboť osoby poskytující sexuální služby jsou často vystaveny násilí, zneužívání nebo jiným formám traumatických událostí. Sociální pracovníci mají v oblasti krizové intervence specializované vzdělání, které jim dopomáhá se v této oblasti lépe orientovat (Špatenková, 2004).

1.2.3 Motivy k odchodu ze sexuálních služeb

Osoby odcházející ze sexuálních služeb čelí řadě motivací a obav, které jsou často provázány s jejich předchozími zkušenostmi a situacemi. Důvody a motivace pro odchod ze sexuálních služeb mohou být různé a často se jedná o kombinaci několika faktorů. Šídová et al. ([2013]) rozděluje tyto faktory jako duševní, zdravotní a ekonomické.

Mezi duševní a sociální faktory pro odchod ze sexuálních služeb mohou dle Šídové et al. ([2013]) patřit nenávist či znechucenost vůči mužům. Poláková (2014) zjistila, že nový vztah, nespokojenost a vyčerpanost z práce jsou nejčastějšími impulzy k odchodu. Malinová (2010) poukazuje na špatné zacházení ze strany „pasáka“ nebo majitele klubu a na obavu o odhalení své práce dětmi či blízkými osobami, jako důležité faktory.

Šídová et al. ([2013]) uvádí úzkosti, zkušenost s násilím a pocit ohrožení jako hlavní zdravotní důvody pro odchod ze sexuálních služeb. Věk hraje rovněž důležitou roli. Starší osoby často čelí obtížnějším podmínkám při odchodu z tohoto sektoru, zejména kvůli dluhům a obavám z neisté budoucnosti při stárnutí. Tyto osoby často odkládají ukončení činnosti a přechod na trh práce, dokud poptávka po jejich službách neklesne a začnou přemýšlet o odchodu ze sexuálních služeb. Dalším problémem je riziko spojené s porušováním pravidel bezpečnějšího sexu. Sexuální pracovníci, kteří jsou ochotni riskovat své zdraví tím, že tato pravidla nedodržují, mohou dosáhnout vyššího potenciálního výdělku. Tato rizika však mohou vést k vážným zdravotním problémům, což dále zvyšuje motivaci k odchodu ze sexuálních služeb.

Šídová et al. ([2013]) rovněž identifikuje menší výdělky, způsobené snížením poptávky po službách, jako významný ekonomický faktor. Dalším ekonomickým důvodem je vysoká konkurence na trhu či splacení dluhů. Malinová (2010) upozorňuje na nejistotu výdělku a závislost na náhodě místo pravidelné výplaty, což přispívá k rozhodnutí odejít ze sexuálních služeb.

1.2.4 Obavy z odchodu ze sexuálních služeb

S odchodem ze sexuálních služeb mohou vzniknout u klientů různé obavy, které jsou často spojené s ekonomickou nejistotou, nízkým sebevědomím a sociálním stigmatem. Změna profese je náročná i u jiného druhu zaměstnání, v tomto případě Šídová et al.

([2013]) zdůrazňuje příklady možných obav u klientů, kteří chtěli ze sexuálních služeb odejít, prostřednictvím otázek, které klienti kladli.

Jednou z hlavních obav je otázka finančního zabezpečení. Osoby, které pracují v sexuálních službách, si často zvykly na vysoké příjmy, což může vést ke ztrátě reálného pojetí hodnoty peněz. Tito lidé se obávají, že po odchodu z tohoto odvětví nebudou schopni udržet svůj dosavadní životní styl, který zahrnuje například jízdy taxíkem, pravidelné návštěvy kosmetických salónů a další výdaje (Šídová et al. [2013]). To Malinová (2010) označuje za důvod, proč se někteří klienti do sexbyznysu opět vrací, protože neznají jiný efektivní důvod výdělku. Je proto nezbytné navrhnout strategie, kde mohou klienti ušetřit a přizpůsobit své výdaje nové finanční situaci tím, že se zřeknou nepotřebných věcí.

Další významnou obavou je, zda se klienti dokážou znovu začlenit do společnosti. Práce v sexuálních službách často vede k sociální izolaci, neboť klienti se ze strachu z odhalení své profese přestávají stýkat s přáteli a lidmi ze svého okolí, a často mají za kamarády jen kolegy z branže. Nízké sebevědomí pak může bránit v nalezení nového zaměstnání. Obava, že nezvládnou režim nové práce, jako je práce přes den, dodržování pravidel, podřízenost nadřízenému a potřeba nové formy komunikace, může být dalším faktorem, který ztěžuje přechod na jiný typ zaměstnání. Nepříjemné pocity spojené s nutností lhát o své minulosti také hrají roli v tomto procesu (Šídová et al. [2013]).

Hledání nové práce je dalším kritickým bodem. Klienti se často bojí navštěvovat různé instituce, protože mají pocit, že jejich minulé profese je na nich stále poznat. Neúspěchy v pracovních pohovorech a mezery v životopisu představují další překážky. Osoby, které odcházejí ze sexuálních služeb, se často ocitají v situaci, kdy musí lhát o své pracovní historii, což může vést k dalším komplikacím (Šídová et al. [2013]). Spolek pro ochranu žen (2019) na svém webu uvádí, že si klientky nevěří, že by zvládly práci v jiném oboru nebo ani nemají žádnou jinou praxi, a ty, které ano, tak na své původní zaměstnání, například práce sestřičky, zapomněly. Zůstávají tak u práce v sexuálních službách, i když jim tato profese už nic nepřináší.

Šídová et al. ([2013]) uvádí i obavy týkající se soukromí klientů. Například, že je někdo pozná, například bývalý klient, což může vést k nepříjemným situacím. Navazování partnerských vztahů představuje také výzvu, zejména pokud jde o hledání stálého partnera a strach, že se začnou nudit.

1.3 Resocializace

Při definování slova „resocializace“ se zaměříme nejprve na to, co znamená samotný termín socializace. Dle Vágnerové (2007) je socializace celoživotním procesem, kdy jedinec při vzájemné interakci se společností přijímá vlastnosti a kompetence k oné společnosti žádoucí. Jedinec se socializuje skrze sociální učení, nejčastěji v prostředí rodiny, školy a vrstevnických skupin. Při socializaci jedinec přebírá role, které dle společnosti odpovídají danému věku a pohlaví a zároveň se připravuje na role budoucí (Bierdermanová a Petras, 2011). Pokud ovšem u člověka socializace neproběhne úspěšně, může nabýt tímto procesem různé sociální patologie neboli chování, které je pro společnost nežádoucí či nepřijatelné (Fisher a Škoda, 2009).

Pojmem resocializace tedy rozumíme opětovný proces socializace jedince. Do procesu resocializace se člověk, v případě sociální práce klient, může dostat záměrně, snahou přizpůsobit se novému sociálnímu prostředí nebo spontánně čili že se do procesu resocializace dostal nevědomě a nemá snahu proces jakkoli urychlit. Sociální encyklopedie uvádí tři hlavní aspekty, které určují rychlost a charakter resocializačního procesu. Prvně závisí na schopnosti klienta přizpůsobit se novému sociálnímu prostředí, což se může odrážet od druhého aspektu, kterým je míra odlišnosti sociálního prostředí, ve kterém se klient nově nachází. Třetím aspektem je schopnost akceptace sociálního systému vůči danému klientovi, tedy jak ho společnost přijme nazpět (Sociologická encyklopedie, 2019). Je důležité si uvědomit, že každý klient je jedinečný a proces resocializace musí být přizpůsoben jeho individuálním potřebám a situaci.

V rámci sociální práce se resocializace klientů s patologickým chováním využívá k jejich opětovnému začlenění do společnosti a zlepšení sociálních dovedností. Nicméně, pohled na osoby poskytující sexuální služby není vždy jednoznačně klasifikován jako patologický. Tento přístup reflektuje rostoucí uznání komplexity a rozmanitosti motivací, které mohou vést jednotlivce k poskytování sexuálních služeb, a jejich rozhodnutí nemusí nutně vycházet z patologických stavů. V kontextu současných sociálních věd je důležité, aby sociální pracovníci aplikovali přístup založený na respektu, porozumění a individuálním posouzení, který zohledňuje faktory ovlivňující volbu těchto jedinců, a tím se vyhnuli stigmatizaci a zjednodušeným závěrům.

1.3.1 Proces resocializace

Tato kapitola poskytuje hlubší vhled do teoretických základů, praktických přístupů a specifických výzev spojených s resocializací poskytovatelů sexuálních služeb. Cílem je nabídnout odborníkům v oblasti sociální práce ucelený rámec pro efektivní a citlivé řešení potřeb této specifické skupiny klientů.

Role sociálního pracovníka při resocializaci

První interakce mezi sociálním pracovníkem a klientem, který poskytuje sexuální služby, je klíčová pro vytvoření důvěry a bezpečného prostředí. Tento proces zahrnuje identifikaci potřeb klienta, porozumění jeho osobní a sociální historii a budování vztahu, který podporuje otevřenost. Sociální pracovníci musí k této fázi přistupovat citlivě a bez předsudků, aby vytvořili podpůrnou atmosféru. Podle Kodexu etiky NASW (2017) by sociální pracovníci měli usilovat o odpovídající studium, školení a konzultace, aby mohli efektivně řešit nové nebo složité případy a zajistili, že jejich zásahy budou kompetentní a etické. V rámci této fáze se často používají strukturované rozhovory a dotazníky, které umožňují získat komplexní obraz o situaci klienta (Pilát, 2012).

Resocializace vyžaduje stanovení krátkodobých i dlouhodobých cílů přizpůsobených jedinečným okolnostem klienta. Po identifikaci potřeb se stanovují krátkodobé a dlouhodobé cíle. Krátkodobé cíle mohou zahrnovat získání základního ubytování, zdravotní péče nebo právní pomoci. Dlouhodobé cíle se soustředí na reintegraci do společnosti, získání stabilního zaměstnání a zlepšení kvality života. Individuální plán resocializace je vytvořen ve spolupráci s klientem a zahrnuje konkrétní kroky a opatření k dosažení stanovených cílů. Tento plán je flexibilní a může být upravován podle měnících se potřeb a situací klienta. Spolupráce s dalšími odborníky, jako jsou terapeuti, poskytovatelé zdravotní péče a právní poradci, je často nezbytná k řešení multifaktoriálních potřeb klienta (Grady a Strom-Gottfried, 2011).

Role sociálního pracovníka v resocializaci osob poskytujících sexuální služby je komplexní a vyžaduje širokou škálu dovedností a znalostí. Od prvního kontaktu, přes plánování až po podporu během procesu, je klíčové vytvoření důvěryhodného a bezpečného prostředí, individuální přístup a interdisciplinární spolupráce. Úspěšná

resocializace přispívá nejen ke zlepšení kvality života klienta, ale také k celkové společenské integraci a snižování sociálních rizik.

Zdravotní péče

Zhodnocení a udržování dobrého zdravotního a psychického stavu osob poskytujících sexuální služby je důležité již při práci s klientem, který v sexuálních službách přetrvává. Tudiž při odchodu ze sexuálních služeb je do hodnocení zdravotního stavu třeba zahrnout důkladnou zdravotní anamnézu, která by měla obsahovat informace o předchozích a současných onemocněních, užívání léků a případných chirurgických zákrocích. Dále je nezbytné provést aktuální zdravotní vyšetření, které může zahrnovat screening na STI, hodnocení duševního zdraví a kontrolu fyzického zdraví, aby bylo možné identifikovat jakékoli okamžité zdravotní potřeby (Waisel, 2013).

V mnoha případech osoby poskytující sexuální služby nemají přístup k pravidelné zdravotní péči, což může být důsledkem právních a sociálních bariér, stigmatizace a diskriminace (World Health Organization, 2015). Zajištění přístupu ke zdravotní péči zahrnuje nejen lékařské ošetření, ale také zdravotní pojištění, které umožňuje těmto jedincům získat potřebné zdravotní služby bez finančních bariér (Hacker et al., 2015). Léčba může zahrnovat léčbu STI, péči o duševní zdraví, včetně terapie a poradenství, a léčbu jakýchkoli dalších zdravotních stavů identifikovaných při vyšetření. Například terapie může zahrnovat kognitivně-behaviorální terapii (CBT), která se ukázala jako účinná při léčbě úzkosti a deprese, často spojených s traumatem a stresem způsobeným prací v sexuálním průmyslu (Beck, 2011).

Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení v České republice je systém řízen několika zákony a nařízeními, které mohou být pro osoby vystupující ze sexuálních služeb matoucí a spojené s mnoha překážkami. Je důležité klienty uvést do problematiky a právního rámce sociálního zabezpečení a informovat je o institucích a dostupných službách, kterých mohou využít.

Osoby poskytující sexuální služby, které se rozhodnou ukončit tuto činnost, mají nárok na různé formy podpory a dávek. Mezi tyto dávky patří například dávky v hmotné nouzi, příspěvek na bydlení, podpora v nezaměstnanosti a jiné sociální dávky. Proces žádosti o tyto dávky zahrnuje kroky, jako administrativní postup a spolupráci s úřady. Žádost o dávky se podává na příslušném úřadu práce nebo na obecním úřadu

s rozšířenou působností. K žádosti je nutné přiložit různé dokumenty, jako je doklad totožnosti, potvrzení o příjmech a další dokumenty specifikované zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Po podání žádosti probíhá správní řízení, které zahrnuje posouzení nároku na dávky a podpory. Úspěšné získání podpory často vyžaduje úzkou spolupráci s úřady. Některé organizace, poskytující pomoc osobám opouštějícím sexuální služby, nabízejí podporu při komunikaci s úřady a doprovázení (Rozkoš bez rizika, 2024).

Hledání dostupného bydlení při odchodu ze sexuálních služeb je velmi problematické. Sociální pracovník může pomoci s hledáním vhodného bydlení pro klienta, který bude odpovídat jeho požadavkům, financím a novému režimu. Pokud klient finančně nedosáhne na nabízené bytové jednotky, v mnoha obcích je k dispozici sociální bydlení, které je určeno pro osoby v tíživé životní situaci. Proces žádosti o sociální bydlení je obdobný jako u jiných dávek a zahrnuje podání žádosti na obecním úřadu s rozšířenou působností (MPSV, Sociální bydlení, 2024). Jednou z forem státní podpory je příspěvek na bydlení, který je určen pro osoby s nízkými příjmy.

Legální trh práce a nové zaměstnání

Pro úspěšnou resocializaci klientů, kteří odchází ze sexuálních služeb, je uplatnění na trhu práce a v novém zaměstnání klíčové. Při přípravě na vstup na trh práce je důležité neopomenout několik důležitých kroků. Spolek pro ochranu žen (2019) na svém webu dává praktické tipy a rady klientům, jak správně postupovat pro úspěšné zvládnutí vstupu do nového zaměstnání.

Je nezbytné identifikovat, jaké dovednosti a praxi klient má. Tento proces často zahrnuje sebereflexi a pomoc od odborníků, kteří mohou posoudit převoditelné dovednosti z předchozí práce do nového pracovního prostředí. Profesionálně napsaný životopis a motivační dopis jsou základem pro hledání nového zaměstnání. Tyto dokumenty by měly zdůrazňovat relevantní zkušenosti a dovednosti a být přizpůsobeny konkrétním pracovním pozicím (Spolek pro ochranu žen, 2019). Některé pracovní pozice vyžadují čistý trestní rejstřík. Je důležité zjistit, zda klient nemá záznam, který by mohl ovlivnit jeho možnosti zaměstnání, a případně se připravit na vysvětlení těchto záznamů během pohovoru.

Pro zvýšení šancí na trhu práce je často nezbytné další vzdělávání a rekvalifikace. Tyto programy mohou klientům nabídnout nové dovednosti a certifikáty, které jsou žádané na trhu práce. Různé kurzy, například počítačové dovednosti, jazyky, nebo odborné kurzy zaměřené na konkrétní průmyslová odvětví, mohou zvýšit zaměstnatelnost klientů. Příprava na pohovor zahrnuje nácvik odpovědí na běžné otázky, poradenství ohledně vhodného oblečení a chování během pohovoru (Spolek pro ochranu žen, 2019). Po získání zaměstnání je důležité poskytovat podporu během zkušební doby, aby se klienti úspěšně adaptovali na nové pracovní prostředí a splnili očekávání zaměstnavatele.

1.3.2 Alternativy sexuálních služeb

Rozhodnutí ukončit činnost v oblasti sexuálních služeb nebo v této oblasti nadále setrvat je záležitostí individuálního uvážení každého sexuálního pracovníka. Je proto důležité, aby sociální pracovník uměl s tímto rozhodnutím pracovat a dokázal s klientem přijít na vhodné řešení. Sexuální průmysl je široký a různorodý sektor, který nabízí mnoho možností pro ty, kteří chtějí nadále pracovat v oblasti sexuálních služeb, aniž by se zapojovali do tradiční formy sexuální práce. Tyto alternativy umožňují jedincům využít své již získané dovednosti a zájem o sexualitu způsobem, který může být méně fyzicky a emocionálně náročný, a zároveň poskytuje bezpečnější pracovní prostředí. V této kapitole se zaměříme na konkrétní alternativu práce, tedy práce sexuálního asistenta, která může být atraktivní pro ty, kteří hledají jiné způsoby, jak se zapojit do této oblasti.

Sexuální asistence

Sexuální asistence představuje profesionální placenou službu poskytovanou kvalifikovanými sexuálními asistentkami a asistenty. Tato služba je zaměřena na podporu osob se zdravotním postižením, seniorů a dalších znevýhodněných jedinců v oblasti jejich sexuality a mezilidských vztahů. Odborníci v této oblasti poskytují asistenci jednotlivcům, párům i rodičům osob se zdravotním postižením. Sexuální asistence je poskytována jako externí služba, což znamená, že sexuální asistenti a asistentky nejsou zaměstnanci domovů či organizací určených pro osoby se znevýhodněním. Tito profesionálové docházejí do organizací, domovů nebo domácností klientů za účelem poskytování svých služeb. Iniciace kontaktu se sexuálními asistenty a asistentkami obvykle probíhá prostřednictvím samotných

klientů, pracovníků pomáhajících organizací nebo rodičů osob se znevýhodněním. Tento proces zajišťuje, že poskytované služby jsou individualizované a přizpůsobené specifickým potřebám klientů, čímž se podporuje jejich právo na sexualitu a intimní život (Freya, 2024).

Ačkoli se školí v sexuální asistenci jak ženy, tak muži, o muže v této oblasti není přílišný zájem. Dle rozhovoru s Lucií Šídovou vyplynulo, že organizace Freya vyškolila dva mužské sexuální asistenty, aby rozšířila své služby i pro ženy se zdravotním postižením. Avšak zájem žen byl téměř nulový, což organizace připisuje nedůvěře a odlišným potřebám žen, které často vyžadují emocionální podporu a vzdělávání spíše než sexuální asistenci. Ženy preferují konzultace s jinými ženami kvůli většímu pocitu bezpečí a empatie. Sexuolog Jaroslav Zvěřina poznamenal, že podobně jako u tradičních sexuálních služeb je zájem žen o sexuální služby obecně nižší (Patočková, 2020).

1.3.3 Oběti nuceného poskytování sexuálních služeb

Malinová a Šídová (2007) upozorňují na to, že sociální pracovník při své práci může narazit na osoby, které v sexuálních službách pracují proti své vůli nebo za nevyhovujících podmínek. Mohou to být osoby obchodovány z jiných částí České republiky nebo ze zahraničí. Identifikace, zda je sexuální pracovník obchodován, zneužíván svým pasákem, pracuje dobrovolně, nebo je nucen, je v praxi velmi obtížná. Vnímání situace sexuálním pracovníkem se může lišit od pohledu sociálních pracovníků.

Zásadním rozdílem mezi dobrovolným a nedobrovolným poskytováním sexuálních služeb je míra svobody a volby jednotlivce. Zatímco dobrovolné poskytování je založeno na informovaném a svobodném rozhodnutí, nedobrovolné poskytování je charakterizováno násilím a nátlakem. Tento rozdíl má zásadní dopady na právní a sociální přístupy k sexuálním službám a na vývoj politik zaměřených na ochranu zranitelných osob (Weitzer, 2012). Nedobrovolné poskytování sexuálních služeb, často označované jako nucená prostituce nebo sexuální vykořisťování, se týká případů, kdy jsou jednotlivci nuceni k této činnosti proti své vůli. Tento jev je často spojen s obchodem s lidmi, kde jsou oběti unášeny, podváděny nebo jinak donuceny k poskytování sexuálních služeb prostřednictvím fyzického násilí, hrozeb, psychického nátlaku nebo manipulace (Farley et al., 2004).

Příklad z praxe Petra Matouška (2014) ilustruje postupy, které lze aplikovat při práci s klienty nacházejícími se v prostředí nedobrovolných sexuálních služeb. Matoušek a jeho kolega se setkali při výměně injekčních setů se ženou, o které věděli, že poskytuje sexuální služby. Požádala je, aby zavolali jejím rodičům a ujistili je, že je v pořádku, napsala číslo na okraj novin. Matoušek pochopili, že je nedobrovolně zapojená do sexuálních služeb, a po kontaktování jejího otce zjistili, že je celostátně hledaná. Domluvili se, že otec přijede jako zákazník a odveze ji domů. Akce proběhla úspěšně, ale později Matoušek pochyboval o správnosti svého postupu. Žena totiž nikdy výslovně nežádala, aby její rodina věděla o jejím zapojení do sexuálních služeb, ani aby ji otec vyzvedl. Tímto se otevřely otázky, zda její zmizení nebylo důsledkem domácího násilí, a zda ji tímto aktem nepřenesli z jednoho nedobrovolného prostředí do jiného.

Z uvedeného příkladu vyplývá několik důležitých doporučení pro práci s klienty v podobné situaci. Především je nezbytné vést důkladnou komunikaci s klientem o jeho přáních a potřebách. Klient by měl mít možnost vyjádřit své preference ohledně řešení situace. Dále je klíčové zajistit informovaný souhlas klienta. Klient by měl být plně informován o všech navrhovaných krocích a měl by s nimi výslovně souhlasit. Kromě toho je důležité zajistit bezpečné prostředí pro klienta. Je nutné dbát na to, aby klient nebyl přemístěn z jednoho nedobrovolného prostředí do jiného. Místo, kam klient směřuje, by mělo být pro něj bezpečné a podporující.

1.3.4 Exitové programy

Exitové programy jsou specializované iniciativy zaměřené na podporu jednotlivců, zejména sexuálních pracovníků, při přechodu z jejich současného zaměstnání do jiných, často méně rizikových a stabilnějších profesí. Tyto programy nabízejí různé formy podpory, včetně poradenství, školení a finanční pomoci, aby usnadnily tento proces změny kariéry. Tyto programy jsou důležité nejen pro jednotlivce, kterým pomáhají, ale i pro širší společnost, protože přispívají k jejich začlenění na legální trh práce a snížení rizik spojených s prací v sexbyznysu. Například v České republice Spolek pro ochranu žen poskytuje exitové programy od roku 2019. Tyto programy jsou navrženy tak, aby pomohly stárnoucím sexuálním pracovnícím získat zaměstnání v jiných oborech nebo začít vlastní podnikání. Spolek také aktivně oslovuje sexuální pracovnice a informuje je o dostupných možnostech, což zahrnuje spolupráci s úřady práce po celé zemi (Spolek pro ochranu žen, 2019).

Etapy exitových programů pro osoby v sexbyznysu, jak je popsali Šídová et al. ([2013]), zahrnují čtyři klíčové fáze: kontaktní, orientační, realizační a dohlížecí. Každá z těchto fází je zaměřena na specifické potřeby a situace klientů, kteří se rozhodli opustit sexbyznys, a je důležité, aby byly realizovány s respektem a bez stigmatizace.

Kontaktní fáze probíhá terénně nebo online, například prostřednictvím speciálních webových stránek určených pro dotazy klientů v sexbyznysu. Zapojení bývalých sexuálních pracovníků jako tlumočnic je klíčové pro budování důvěry a porozumění mezi pracovníky a klienty. Současné poskytování zdravotních a sociálních služeb, například prostřednictvím organizace Rozkoš bez Rizika, zajišťuje, že sexuální pracovníci mají přístup k potřebné péči a podpoře již od samého začátku (Šídová et al. [2013]).

V orientační fázi popisuje Šídová et al. ([2013]), že dochází k navázání kontaktu se sexuálními pracovníky pomocí neformálních rozhovorů, které slouží k zjištění jejich možností v různých životních oblastech. Klíčovou součástí je řešení základních problémů, jako je závislost na psychotropních látkách nebo zajištění bydlení, které je nutné vyřešit před vstupem do programu. Diskuse o realitě, očekáváních a alternativách po ukončení práce v sexbyznysu pomáhá klientům lépe porozumět možným budoucím krokům. Zásadní je také respekt a absence stigmatizace ze strany organizace, která program realizuje.

V realizační fázi je sestaven plán s konkrétními cíli v různých životních oblastech, jako jsou zdraví, práce, finance a vzdělání. Někdy je vyžadována písemná dohoda mezi organizací a účastníci programu. Práce na splnění základních potřeb, jako jsou zdraví a bezpečnost, je prioritou před řešením nových pracovních možností. Tento strukturovaný přístup umožňuje klientům se postupně připravit na novou životní etapu mimo sexbyznys (Šídová et al. [2013]).

V poslední fázi, v té dohlížecí, organizace kontaktují účastníci po ukončení programu, přičemž délka trvání této fáze se může lišit podle konkrétní organizace. Fáze nemusí vždy probíhat chronologicky; někdy se účastníci vrací do předchozích fází nebo probíhají dvě fáze souběžně. Tento flexibilní přístup zajišťuje, že klienti dostanou potřebnou podporu i po ukončení aktivní účasti v programu. (Šídová et al. [2013]).

1.3.5 Neziskové organizace pracující s osobami poskytující sexuální služby

Neziskové organizace hrají důležitou roli v poskytování podpory a ochrany osobám zapojeným do sexuálních služeb. Tyto organizace se často zaměřují na různé aspekty života a práce těchto jedinců, včetně zdravotní péče, právní pomoci, sociální podpory, vzdělávání a advokacie za jejich práva. Uvedeme si tři nejznámější neziskové organizace, kterými jsou Rozkoš bez Rizika, Spolek pro ochranu žen a La Strada. Cílem této kapitoly je poskytnout komplexní přehled o činnosti těchto neziskových organizací a jejich práce při resocializaci klientů.

Rozkoš bez Rizika

Rozkoš bez rizika (R-R) je nestátní nezisková organizace založená v roce 1992 doktorkou Hanou Malinovou, která se zaměřuje na poskytování zdravotních a sociálních služeb lidem, kteří pracují v oblasti sexbyznysu. Cílem organizace je minimalizovat rizika spojená s touto činností, chránit veřejné zdraví a zlepšovat postavení sexuálních pracovníků ve společnosti. (Rozkoš bez Rizika, 2024)

Organizace poskytuje odborné poradenství zaměřené na řešení sociálních a zdravotních problémů klientů. Poradenství je anonymní, bezplatné a bez předpokladů, což umožňuje klientům otevřeně sdílet své problémy a hledat řešení v bezpečném prostředí. Sociální pracovníci R-R pravidelně navštěvují místa, kde pracují sexuální pracovníci, jako jsou noční kluby, priváty a ulice. V rámci terénních programů poskytují zdravotní testování na HIV, syfilis a hepatitidu C, rozdávají preventivní pomůcky (kondomy, lubrikační gely) a poskytují informace o bezpečném sexu.

R-R se aktivně podílí na vzdělávacích a preventivních aktivitách, které zahrnují organizaci workshopů, konferencí a veřejných akcí zaměřených na destigmatizaci sexbyznysu a prevenci násilí. Vzdělávací programy jsou zaměřeny nejen na klienty, ale i na širší veřejnost, čímž se zvyšuje povědomí o problematice a snižují předpoklady vůči sexuálním pracovníkům. V rámci projektu mobilní poradny, spolufinancovaného z fondů EU, R-R provozuje specializované vozidlo vybavené pro poskytování sociálních a zdravotních služeb přímo v terénu. Tento projekt zajišťuje dostupnost služeb i pro klienty v odlehlých lokalitách.

Spolek pro ochranu žen

Spolek pro ochranu žen (SPŽ) je nezisková organizace působící v České republice, jejímž hlavním cílem je podpora a pomoc sexuálním pracovnícím. Organizace byla založena v roce 2015 samotnými sexuálními pracovníci, které identifikovaly naléhavou potřebu adresovat sociálně motivované poskytování sexuálních služeb a zlepšit pracovní podmínky v tomto odvětví. (Spolek pro ochranu žen, 2019)

SPŽ (2019) nabízí komplexní programy určené pro sexuální pracovníce, které si přejí opustit sexbiznis a najít nové uplatnění. Tyto programy poskytují pomoc při hledání zaměstnání v jiných oborech nebo při zahájení vlastního podnikání. Od roku 2023 je v rámci České republiky k dispozici jednotný exitový program, který poskytuje poradenství na vybraných pobočkách úřadů práce. Organizace se zaměřuje na poskytování psychologické podpory a poradenství v oblasti zvládání stresu a násilí, kterému jsou sexuální pracovníce často vystaveny. SPŽ také rozvíjí metodiky pro zlepšení finanční gramotnosti, čímž se snaží předcházet sociálně motivovaným poskytování sexuálních služeb (Spolek pro ochranu žen, 2019).

SPŽ se aktivně zapojuje do diskuse o legalizaci sexuálních služeb v České republice. Jejich podmínkou pro podporu legalizace je, aby maximálně 20 % sexuálních služeb bylo sociálně motivované. Organizace zdůrazňuje potřebu řešení sociálních příčin poskytování sexuálních služeb, jako je vymáhání výživného, zajištění dostupného bydlení a zlepšení exekuční legislativy (Spolek pro ochranu žen, 2019).

La Strada

La Strada Česká republika, o.p.s., je nevládní nezisková organizace, která se specializuje na prevenci obchodování s lidmi a poskytování pomoci obětem vykořisťování. Organizace působí od roku 1995 a je součástí mezinárodní sítě La Strada International. Její činnost zahrnuje širokou škálu služeb, včetně poskytování dočasného ubytování, jídla, ošacení, právních služeb, lékařské a psychologické péče, sociální pomoci a poradenství (LaStrada Česká republika, 2021).

La Strada (2021) se zaměřuje na identifikaci a podporu obětí obchodování s lidmi prostřednictvím terénní práce, krizové linky a informačních kampaní. Organizace také aktivně spolupracuje s veřejnými orgány a médii na zvyšování povědomí o problémech spojených s obchodováním s lidmi a vykořisťováním. Jedním z hlavních cílů je

ovlivňování veřejné politiky, aby byla efektivněji chráněna práva obětí a prevence obchodování s lidmi byla zahrnuta do legislativních rámců. Klientům nabízí bezplatnou pomoc a podporu při návratu na pracovní trh a integraci do společnosti. Organizace také poskytuje právní pomoc a zastupování v soudních sporech týkajících se neplatného rozvázání pracovního poměru během nemoci a dalších pracovněprávních problémů. La Strada aktivně spolupracuje s dalšími neziskovými organizacemi a institucemi na národní i mezinárodní úrovni, což umožňuje efektivnější boj proti obchodování s lidmi a lepší podporu obětem (LaStrada Česká republika, 2021).

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké metody a techniky využívají sociální pracovníci v rámci resocializace osob poskytující sexuální služby.

2.2 Výzkumné otázky

1. Jaké metody a techniky používá sociální pracovník při práci s osobami poskytující sexuální služby v rámci resocializace?
2. Jakým způsobem pomáhá sociální pracovník osobám poskytující sexuální služby při přechodu na legální trh práce?

3 Metodika

3.1 Strategie výzkumu

Pro realizaci cíle bakalářské práce byla zvolena kvalitativní metoda sběru dat prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Hendl (2016) uvádí, že kvalitativní výzkum se vyznačuje několika přednostmi, například schopnost získávat podrobný popis a hluboký vhled při zkoumání, či zaměření na zkoumání fenoménu v jeho přirozeném prostředí, což umožňuje zachytit autentické a kontextuální informace. Byla zvolena technika polostrukturovaného rozhoru. Otázky v rozhovoru byly vytvořené na základě zaměření na zodpovězení na klíčový cíl a výzkumné otázky. Scénář rozhovoru se nachází v příloze č. 1.

3.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl složen ze sociálních pracovníků, které pracují s osobami poskytující sexuální služby. V rámci výzkumu byly pomocí registru poskytovatelů sociálních služeb vyhledány neziskové organizace, zaměřující se na poskytování služeb této cílové skupiny. Poté byly sociální pracovníce kontaktovány prostřednictvím emailu nebo telefonu. Na výzkumu se podílelo pět sociálních pracovníků z České republiky a jejich věkové rozpětí bylo 27-41.

3.3 Realizace výzkumu

Kvalitativní výzkum byl realizován v červenci 2024. Neziskové organizace byly nalezeny pomocí registru poskytovatelů sociálních služeb a sociální pracovníce byly osloveny pomocí telefonních nebo emailových kontaktů, které byly uvedeny na webových stránkách vyhledaných neziskových organizací. Během komunikace byly domluveny termíny rozhovorů, které se uskutečnily buď osobně v neziskové organizaci, či telefonicky. Sociální pracovníce byly před začátkem rozhovoru obeznámeny s jeho průběhem, s jeho nahráváním na diktafon a byl podepsán informovaný souhlas o poskytnutí rozhovoru. Délka rozhovorů se pohybovala mezi 30 až 60 minutami.

3.4 Etika výzkumu

Před každým rozhovorem byl komunikačnímu partnerovi zprostředkován informovaný souhlas, který měl čas si řádně přečíst a doptat se na vedlejší informace. Informovaný souhlas obsahuje informace o povaze výzkumu a právech jeho účastníka. Zaručuje

komunikačnímu partnerovi anonymitu, tudíž při zpracování rozhovorů nebylo použito jméno účastníka ani název organizace, kde pracuje. Vzor informovaného souhlasu je uveden v příloze č. 2.

3.5 Analýza dat

Rozhovory byly po sesbírání doslovně přepsány do programu MS Word. Následně byly tyto rozhovory pomocí techniky otevřeného kódování zakódovány a zařazeny do kategorií. Výsledná data byly analyzována pomocí tematické analýzy. Výsledky byly graficky zpracovány a uvedeny ke každé kategorii.

4 Výsledky

V praktické části bakalářské práce jsou představeny výsledky kvalitativního výzkumu, který byl realizován pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Výzkumný soubor tvořily sociální pracovníce, které se zaměřují na práci s osobami poskytující sexuální služby. Shromážděná data byla analyzována pomocí tematické analýzy, konkrétně prostřednictvím otevřeného kódování a kategorizace.

4.1 Základní informace o komunikačních partnerkách

Tabulka č. 1 – Informace o komunikačních partnerkách

Komunikační partnerky	Věk	Dosažené vzdělání	Doba praxe s cílovou skupinou
KP1	41	Magisterský titul	20 let
KP2	29	Magisterská titul	4,5 roku
KP3	39	Magisterský titul	8 let
KP4	34	Magisterský titul	9 let
KP5	27	Bakalářský titul	3 roky

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky č. 1 vyplývají základní informace o 5 komunikačních partnerkách, které se účastnily výzkumu. Z výše uvedené tabulky můžeme zjistit, že se jednalo o ženy ve věkovém rozmezí 27 až 41 let. Magisterské vzdělání v oboru mají čtyři z komunikačních partnerek až na komunikační partnerku č. 5, která má bakalářský titul. Doba praxe, kterou komunikační partnerky získaly, se sexuálními pracovníky, se pohybovala od 3 let až po 20 let. Komunikační partnerka č. 2 uvedla, že před tím pracovala s drogově závislými, kde se také setkala s osobami, které poskytovali sexuální služby, tudíž dohromady je v oboru sociální práce 7 let, ale v organizaci zaměřující se na sexbyznys pracuje 4,5 roku.

4.2 Kategorizace výsledků

Z výsledků rozhovorů, které se uskutečnily pro tento kvalitativního výzkum, na základě techniky otevřeného kódování, vzešly tyto kategorie.

Tabulka č. 2 – Seznam kategorií

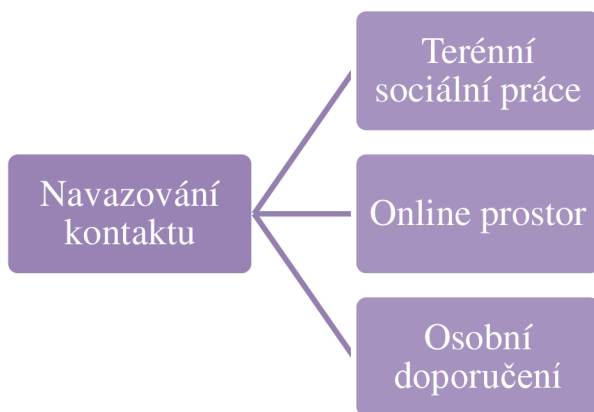
Kategorizace	Název kategorie
1. kategorie	Způsoby navazování kontaktu s klienty
2. kategorie	Metody a techniky sociální práce využívané s cílovou skupinou
3. kategorie	Motivace k odchodu ze sexuálních služeb
4. kategorie	Alternativy práce v sexuálních službách
5. kategorie	Zdravotní péče
6. kategorie	Sociální zabezpečení
7. kategorie	Legální trh práce
8. kategorie	Klienti poskytující sexuální služby nedobrovolně
9. kategorie	Překážky při resocializaci
10. kategorie	Návrhy na zlepšení resocializačního procesu

Zdroj: Vlastní výzkum

Kategorie č. 1: Způsoby navazování kontaktu s klienty

Kategorie je zaměřena na to, jakým způsobem sociální pracovníce v neziskových organizacích navazují kontakt s klienty, kteří poskytují sexuální služby.

Schéma č. 1 – Způsoby navazování kontaktu s klienty

Zdroj: Vlastní výzkum

Z výsledků v této kategorii vyplývá, že nejčastějším způsobem navazování kontaktu, je přes terénní sociální práci. Sociální pracovníce dochází přímo na místa, kde klienti poskytují sexuální služby, většinou se jedná o noční kluby, a snaží se s nimi navázat kontakt. „Jezdíme do terénu a ty ženy kontaktujeme přímo na místě, kde poskytují sexuální služby, to tak bylo vždycky, to byla taková nejširší oblast, kde jsme je kontaktovali“ (KP4). „Opravdu jdeme reálně na ten noční klub, tam zazvoníme a oni nás pustí dovnitř. Tam se domlouváme konkrétně s těmi lidmi, jestli něco potřebují a jak to bude vypadat, nebo popřípadě co nabízíme“ (KP1).

Druhým rozšířeným způsobem navázání kontaktu je v online prostoru. „Teď s postupem doby a možností a vymožeností je kontaktujeme hodně v online prostoru, tam, kde inzerují nebo nabízejí svoje služby nebo tak. Hodně prostě přes web navazujeme kontakt“ (KP4). „Alternativa distanční sociální práce, kde kontaktujeme osoby, který inzerují a nabízí sexuální služby v onlinu a těm vlastně posíláme zprávy, informace určitý, kdy se snažíme o ten první kontakt v tom jejich přirozeném prostředí, což dneska už je online... protože ta cílovka už je dneska trochu někde jinde, než byla před těma 20 lety.“ (KP1).

Ve dvou případech komunikační partnerky uvedly, že klienti přicházejí do organizace i na doporučení buď ostatních poskytovatelů sexuálních služeb, či od ostatních

organizací. „*Ony mezi sebou si řeknou, že existuje někdo jako my*“ (KP4). „*Občas k nám přijdou samy jo, že někdo jim o nás řekl*“ (KP5).

Kategorie č. 2: Metody a techniky sociální práce využívané s cílovou skupinou

Kategorie se zaměřuje na využívané metody a techniky sociální práce s klienty poskytující sexuální služby, jak při celkové práci, tak při odchodu ze sexuálních služeb. Schéma č. 2 ukazuje, jaké výsledky v této kategorii vyplynuly.

Schéma č. 2 – Metody a techniky sociální práce využívané s cílovou skupinou

Zdroj: Vlastní výzkum

Co se týče metod sociální práce, které se využívají při práci s klientem, všechny komunikační partnerky jasně uvedly, že to je pro ně základní metoda, kterou v organizaci využívají. „*Tak tady to je individuální, jakože prostě face to face s klientkou*“ (KP4). „*My jedeme spíš jako individuálně, nemáme žádný skupinové práce... víceméně my jsme postavený na individuálu, tím že toto téma je velmi diskrétní, je to velmi intimní*“ (KP1).

U práce s rodinou všechny komunikační partnerky uvedly, že mezi jejich metody nepatří, o rodinách s klienty mluví, ale pokud se objevuje problém, odkazují je na jiné organizace. „*Samozřejmě, že kdyby během spolupráce vyšlo najevo, že je potřeba pracovat s celou rodinou, tak už máme nějakým způsobem zmapované, jak to řešit... jsme schopní klientku nasměrovat na jinou organizaci, nebo na jinou službu*“ (KP3). „*Práce s rodinou to ne, to řešíme s tou ženou, pokud jsou tam nějaký problémy nebo nějaká*

nepříznivá sociální situace, kterou ta žena řeší s rodinou, tak to rádi ji pomůžeme, podpoříme, ale neděláme přímo s tou rodinou, to rozhodně ne“ (KP2).

Ohledně technik sociální práce, které komunikační partnerky v organizacích využívají, uvedly čtyři základní, které jsou pro jejich práci nezbytné. První bylo aktivní naslouchání. *„Tak aktivní naslouchání, tak jasně, bez toho by to asi úplně nešlo“ (KP1).*

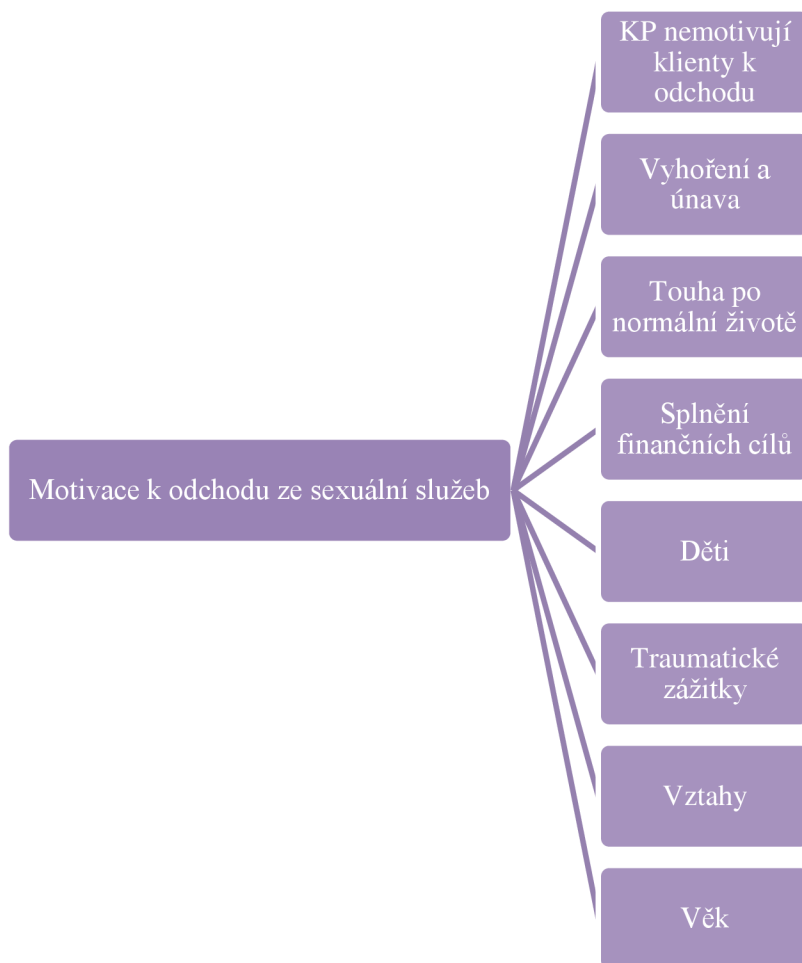
Druhou technikou byla krizová intervence. *„Krizová intervence je důležitá no, občas se stane, že k nám chodí ženy, který zažívaj třeba nějaký formy násilí jo, ať už od klienta, nebo třeba od nějakýho jejího chlapa“ (KP5).* *„Když ta žena zažívá nějakou akutní krizi, tak jsme schopni podat krizovou intervenci, mluvit s ní nebo jí navázat na jinou sociální službu“ (KP4).*

Dále komunikační partnerky zmínily motivační rozhovor. Sociální pracovnice v organizacích jsou pro tuto techniku vyškolené. *„Máme kurzy motivačních rozhovorů jo, tak jako víme, že bychom chtěly nějakou změnu u těch lidí třeba nebo tak, ne všude to je. Ale musíme být citliví na to echo s kým mluvíme a co ten člověk chce, protože pokud já půjdu cestou motivačního rozhovoru ke změně a ten člověk na to není ještě připravenej, tak ten kontakt bude stát za nic a nic se nestane“ (KP1).* Techniky sociální práce vnímaly komunikační partnerky jako přirozenou součást práce s klienty, a že je důležité se soustředit na to, co klient v tu danou chvíli potřebuje. *„Vlastně si neříkáme 'Teď aktivně naslouchám' jo a 'Teď jako teda povedu ten motivační rozhovor'... Myslím, že je fakt dobrý to umět popsat zpětně, ale myslím si, že v tom kontaktu o tom jako takhle úplně neuvažujeme. Jako před váma sedí člověk, jako se vším, co jako lidství samotný jako přináší jo, takže ono se to tak jako asi točí“ (KP1).*

Kategorie č. 3: Motivace k odchodu ze sexuálních služeb

Tato kategorie má dvě zaměření. Zaměřuje se na motivaci k odchodu z pohledu komunikačních partnerek a na důvody motivace k odchodu samotných klientů. Schéma č. 3 ukazuje, že komunikační partnerky nemotivují klienty k odchodu ze sexuálních služeb a jaké jsou časté důvody klientů pro odchod.

Schéma č. 3 – Motivace k odchodu ze sexuálních služeb

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku, zdali komunikační partnerky aktivně motivují své klienty k odchodu ze sexuálních služeb, všechny odpověděly, že ne. „Důležitý je říct, že my respektujeme to, že si klienti a klientky vybrali práci v sexbyznysu... Pokud je to na vlastní popud, tak to respektujeme. Pokud ta žena sama neřekne, že by stála o to odejít ze sexbyznysu tak nic takový nenavrhujeme“ (KP2). „Já bych řekla, že tohle vůbec není cíl naší práce. Naše organizace pracuje úplně na jiných principech, než motivovat někoho k odchodu ze sexbyznysu“ (KP4). Potvrdily ale, že pokud klient přijde sám se zakázkou, že by

o odchod stál, snaží se mu vyhovět. „*Když ta žena přijde s tím, že chce odejít, ok, jako pojdme se bavit o tom, jak to udělat, kdy, jak to udělat nejlíp, co můžete dělat*“ (KP1). „*Rozhodně čekáme, až sami budou chtít s tím jako skončit... když někdo přijde, že by chtěl ze sexbyznysu odejít, tak s nima a tom mluvíme, co to pro ně může znamenat*“ (KP5).

Mezi důvody k odchodu ze sexuálních služeb, ze strany klientů, uvedly komunikační partnerky za první vyhoření a únavu. „*Mám pocit, že ony samy pak už jsou unavený, možná oni ty chlapi jim dost jako berou energii, přece jen jako pokud je to víc mužů za den, nebo i za týden, práce s lidma unaví ať je jakákoli*“ (KP2).

Dalším důvodem je touha po normálním životě. „*Hodně hraje roli i to, že ony pak touží po tom normálním životě, kdy se před nikým nebudou muset skrývat, že dělají tuhle práci*“ (KP4).

Motivace k odchodu se i odrážela od splnění finančního cíle, se kterým klienti do sexuálních služeb vstoupili. „*Někdo to dělal třeba jen z toho důvodu, že měl dluhy jo... takže když třeba je tohle všechno splacený, už není potřeba v tom dál být*“ (KP5). Častou motivací bývají pro klienty i jejich děti. „*Dost často se opakuje, že ta sexuální pracovnice čeká, až poslední dítě dostuduje, kdy už má pocit, že nemusí to dítě podporovat, že může vypustit všechny děti z hnízda a že už teda se o sebe postará sama a nepotřebuje tolik finančních prostředků*“ (KP3).

Někteří klienti odpovídají odchodem ze sexuálních služeb na nějaký traumatický zážitek. „*Když se vám to stane několikrát během krátké doby, že se dostanete do vážného konfliktu se zákazníkem, třeba vás nějak fyzicky napadne, máte nějaké zdravotní následky, dojde třeba k nucení k nějakým sexuálním praktikám, anebo k nějakému jinému násilí ze strany zákazníka, tak to taky může být ten důvod, proč se rozhodnete, že to nemáte zapotřebí, že chcete skončit*“ (KP3).

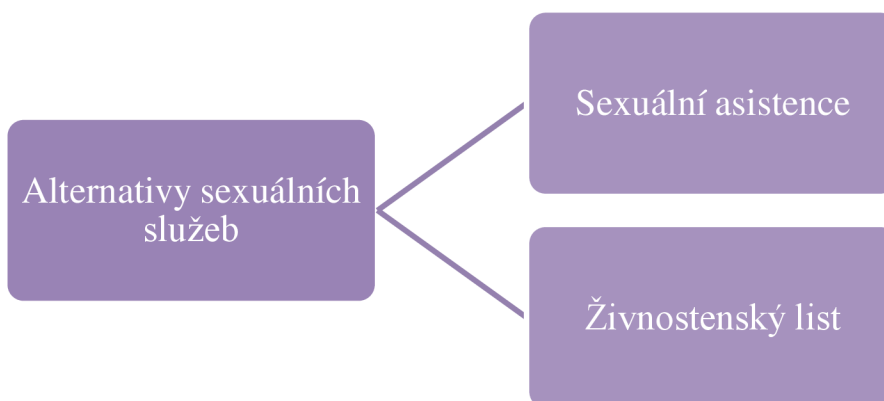
Navazování nových vztahů bývá také častým důvodem, proč klienti skončí s touto prací. „*Potom odcházej, že třeba navazují vztahy s někým... že se zamilují a tak*“ (KP2). V kontextu vztahů dochází i k odchodu, když se klient bojí, že jeho práce vyjde napovrch. „*Už nechcete řešit, jestli budete partnerovi a rodině lhát o tom, jakou práci děláte, a rozhodnete si vlastně nějakým způsobem srovnat soukromý život a najít si práci v jiném oboru*“ (KP3).

Posledním zmíněným důvodem k odchodu ze sexuálních služeb bývá jeho věk. *„Poslední nejčastější důvod, je ten, že zestárnete a vlastně, až na výjimky, ve chvíli, kdy je vám třeba kolem 50-60 let, tak vlastně většinou ten příjem, který máte z této profese, už je srovnatelný s příjmem, jaký byste měla třeba v jiných profesích. A v tu chvíli už je spousta žen, kterým to nedává smysl a dojdou k tomu, že by chtěly změnit profesi“* (KP3).

Kategorie č. 4: Alternativy práce v sexuálních službách

Kategorie se zaměřuje na to, jaké alternativy sexuální práce jsou k dispozici, pokud klient chce nadále pracovat v sexuálních službách. Sociální pracovníci by měli s tímto tématem umět naložit tak, aby klient, při rozhodnutí zůstat v sexuálních službách, mohl bezpečně a legálně nadále pracovat v tomto průmyslu.

Schéma č. 4 – Alternativy práce v sexuálních službách

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky výzkumu poukazují na skutečnost, že hlavní alternativou, se kterou sociální pracovníci pracují, když klient chce nadále přetrvávat v sexuálních službách, je sexuální asistence. Všechny komunikační partnerky potvrdily, že o této alternativě ví, a odkazují klienty na organizace, které se sexuální asistenci věnují. „Co se týče té sexuální asistence, předáváme kontakt na Freyu většinou, aby si to vyřešily tam, tam jsou k nim velice milý“ (KP2). „Sexuální asistenci jsme zrovna nedávno řešily s klientkou, která přesně říkala, že by v tom chtěla zůstat, ale trochu jinak... aby to pomáhalo někomu“ (KP4). Komunikační partnerka č. 2 uvedla poznatek k nedostatku sexuálních asistentů. „Sexuálních asistentek je třeba mnohem méně. Teď volala klientka, že tady na jihu není žádná třeba, což je extrémní nedostatek“ (KP2). Komunikační partnerky č. 2, č. 3 a č. 5 uvedly i některé nevýhody, které sexuální asistence přináší. Byl to nezájem ze strany klientů pracovat s lidmi s handicapem, cena kurzu, kterým musí sexuální asistenti projít i komunikaci s lidmi, kteří tohoto tématu chtěli využít. „Ženám, který poskytují klasický služby se prostě nechce dělat s lidma s handicapem, což je za mě naprosto pochopitelný“ (KP2). „To prostě není pro každého, že jo. Navíc si k tomu člověk musí udělat kurz, kterež rozhodně není zadarmo a někdo prostě do toho jít nechce“ (KP5). „Je poměrně šílené, jací lidé vás začnou kontaktovat, když začnete dávat najevo, že

pracujete na tématu sexuální asistence a nechali jsme to na těch jiných organizacích“ (KP3).

K dalším formám sexuálních služeb se vyjádřily komunikační partnerky č. 2, č. 4 a č. 5. Navrhují klientům formy sexuálních služeb, které jsou legální a dají se na ně udělat kurzy, kdy získají živnostenské oprávnění. V tu chvíli klienti jsou vedeni na úřadu práce a odvádí ze své činnosti daně. *„S ženama mluvíme o tom, že by mohly mít třeba živnostenský list a dělat erotický masáže nebo něco takového. V podstatě to jako povýšit na jinej level a udělat si z toho opravdu živnost, aby byly zajištěný do budoucna, jako na důchod, nebo aby si platily zdravotní sociální“ (KP4).* *„Potom jsou tu nějaký alternativy toho, že si udělaj třeba nějaký kurz na masáže, nějaký erotický nebo tantrický, kdy člověk už z toho může odvádět daně“ (KP5).*

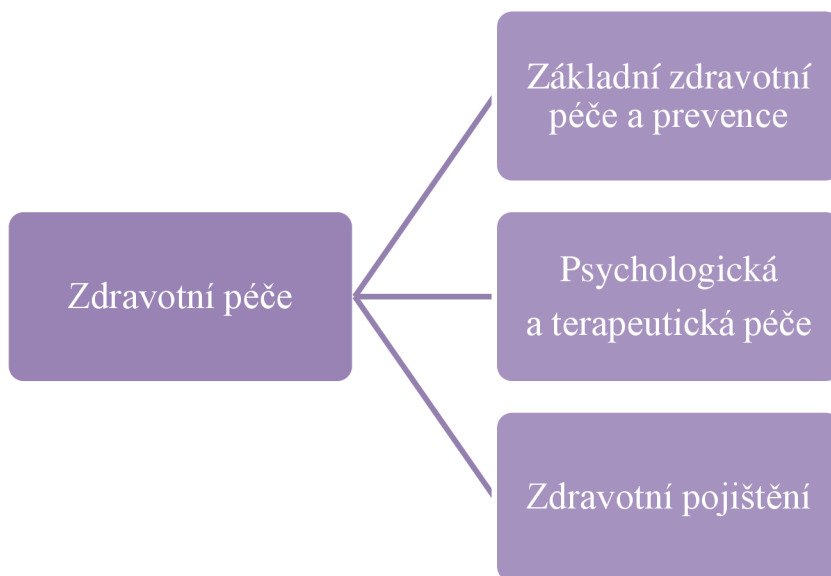
Komunikační partnerka č. 2 uvedla i obavy při navrhování jiných alternativ klientům. *„Spíš tak jako se ty ženy snažíme na to jako naklonit než to jako přímo říct, nebo já konkrétně jsem na tohle hodně opatrná... spíš se jako vyptávám, jaký mají zkušenosti, jaký typy zkusily, jaký jsou jejich hranice, jestli přemýšlely o tomhle a tak“ (KP2).*

Kategorie č. 5: Zdravotní péče

Tato kategorie je zaměřena na poskytování zdravotní péče klientům, kteří pracují v sexuálních službách či těm, kteří odchází z této profese.

Schéma č. 5 – Zdravotní péče

Zdroj: Vlastní výzkum

Dle dat z výzkumu je patrné, že zdravotní péče, která je poskytnuta klientům, je zaměřena na tři základní oblasti (viz schéma č. 5 výše). Nejčastější formou je poskytnutí základní zdravotní péče, která zahrnuje průběžné testování na pohlavní nemoci a prevenci v oblasti zdraví a bezpečného sexu. *„Vždycky nabízíme, při odchodu ze sexbyznysu, kompletní vyšetření, který u nás mají sexuální pracovníce a pracovníci zdarma“* (KP2). I klienti, kteří odešli ze sexuálních služeb, mají právo v organizacích využívat zdravotní služby. *„Klientka, která vystoupí ze sexbyznysu, má pořád nárok na naše služby, myslím si že půl roku nebo rok potom, co opustí sexbyznys, takže ještě k nám může na kontrolní vyšetření“* (KP4).

Další formou je psychologická a terapeutická péče. Odejít ze sexuálních služeb může být psychicky náročné, proto organizace poskytují terapeuty, kterých mohou klienti využít. *„Máme terapeuty, takže můžeme nabídnout, myslím, že tam je max 10 sezení, terapeutickou pomoc. Máme terapeuty pod organizací a potom máme externí pracovníky, máme jich 2-3, ty jsou pro nás online. Ty ženy s nima telefonují a ani jim*

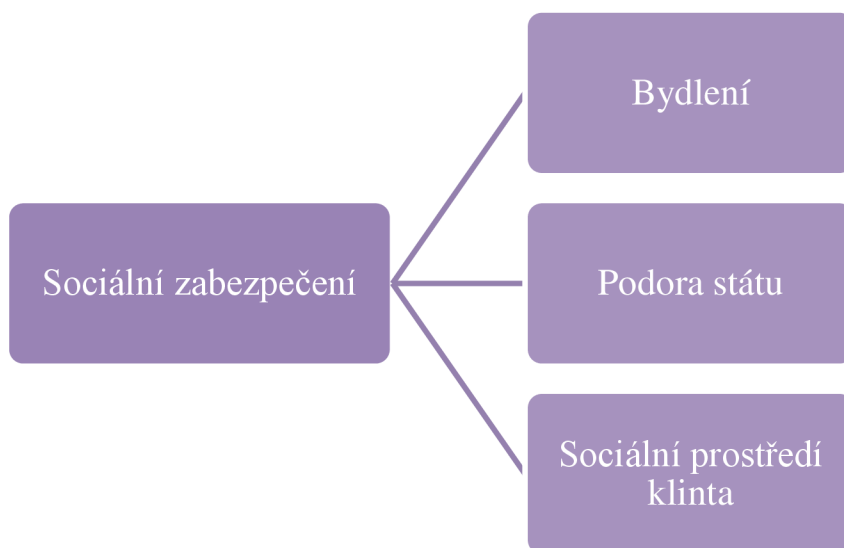
to nevadí, to je překvapivý, že to není nějaká bariéra, že si sem můžou prostě přijít, sednout si a přes telefon se s nima spojit“ (KP2).

Poslední forma se týká poradenství ohledně zdravotního pojištění. Je důležité, aby klient při odchodu ze sexuálních služeb, měl zajištěné zdravotní pojištění, z důvodů zajištění zdravotní péče do budoucna, a aby se vyhnul dluhům za jeho neplacení. *„Informujeme sexuální pracovnice už v době, kdy tu profesi vykonávají, o tom, že je potřeba si platit pojištění kontinuálně, ať už pracují sexbyznysu anebo odcházejí ze sexbyznysu... případně, že si nebudou platit minimálně zdravotní pojištění, tak že potom může jim vzniknout dluh... aby si hlídaly, že mají zaplacené pojištění, aby na to myslely“ (KP3).*

Kategorie č. 6: Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení klienta se odráží ve všech typech sociální práce. Kategorie se zaměřuje na to, jakým způsobem sociální pracovníci zajišťují sociální zabezpečení klientovi, který se rozhodl odejít ze sexuálních služeb. Schéma č. 6 poukazuje na to, jaké oblasti jsou v této kategorii klíčové.

Schéma č. 6 – Sociální zabezpečení

Zdroj: Vlastní výzkum

Všechny komunikační partnerky se shodly na tom, že bydlení je důležitý faktor při resocializaci klienta a zároveň nejvíce problematickým. Data poukazují na to, že shánění stabilního bydlení pro klienta, se odráží od jeho finanční situace. *„Nízkopříjmový lidi prostě blbě shání bydlení. Ty lidi nedokážou doložit příjem, minimálně oficiální, to si myslím, že jim leckdy škodí“* (KP1). *„Když jde žena na prohlídku bytu, musí mít našetřený jako tři nájem na kauci. Musí dát realitce peníze a vlastně ty ženy na to nedosáhnou“* (KP2). Často klienti nemají jinou možnost než dočasné bydlení na ubytovně, které, za komunikační partnerky, není ideální. *„Většinou ty ženy třeba umísťujeme na ubytovny, protože tam je to pro nás aspoň trochu reálný. Ale pojďme si říct, ubytovny, tam existuje něco jako obchod s chudobou, že jo, takže prostě tam na tom jako draží extrémní peníze, takže taky se nám úplně nechce, ale zase je to jediný místo, kam ta žena může jít“* (KP2). Komunikační partnerka č. 3 upozorňuje i na fakt, že pokud by sociální bydlení pro klienty, kteří opouštějí sexuální služby, existovalo, bylo by to diskriminační pro ostatní nízkopříjmové skupiny. *„Kdyby se*

řeklo, že sexuální pracovnice, které chtějí změnit profesi, mají nárok na obecní byt, takže by to sice fungovalo, ale že by to bylo vlastně diskriminační pro ty ostatní skupiny a že by se mohli aktivně bránit zástupci těch ostatních skupin“ (KP3). Komunikační partnerka č. 1 upozornila i na fakt, že někteří majitelé bytů zvedají ceny nájmu po zjištění, čím se klient živí. „Řeknou, čím se živí a tím pádem jim zvednou nájem, protože najednou všichni mají chuť na tom vydělat... prostě řeknou, že nájem je patnáct tisíc, ale jakmile majitel bytu ví, že to je privat nebo že ta ženská se živí sexem, že tam chodí jako zákazníci, tak jim to dá za třicet“ (KP1).

Dalším faktorem je podpora státu. Sociální pracovníci pomáhají klientům se vyznat v této problematice, aby klienti věděli, na jakou podporu mají nárok. „S tím jsou spojený nějaký ty dávky, upozorňujeme je na to, na co mají nárok, co si můžou jít vyběhat, aby to finančně nějak zvládly“ (KP5). To zahrnuje i osobní doprovod na úřady. „Na úřad práce kolegyně dost často chodí pro sociální dávky a pomáhá je vyřizovat“ (KP4). Komunikační partnerka č. 3 dává důraz na spolupráci nejen s klientem, ale i s příslušnými institucemi. „My v rámci základního poradenství jsme schopní ji pomoci, poradit, kam se má obrátit dál, ale řešíme ten celý problém systémově... třeba už minimálně od roku 2018 existuje doporučený postup ministerstva práce směrem k obcím, který vlastně říká, že pokud máte v nějaké obci nebo ve městě trvalý pobyt a dostanete se do existenčních problémů, tak vlastně pokud se dostavíte na sociální odbor, tak mají povinnost vám hledat nějaké řešení... což je třeba věc, kterou ne každá obec úplně dodržuje“ (KP3). Důležité je, aby se, v rámci prevence, předávaly tyto informace průběžně, nejen klientům, kteří chtějí odejít ze sexuálních služeb. „My vlastně máme novou metodiku, která pomáhá studentkám a studentům středních škol ve chvíli, kdy se dostanou do existenčních problémů, tak aby věděli, jak tu situaci řešit a na co mají nárok a na koho se můžou obrátit... pro středoškoláky je proto, že vlastně dlouhodobě v České republice mezi sexuálními pracovnicemi převažují středoškolačky, což jsme si už před časem vyložili tak, že pravděpodobně je problém z velké části ve výuce finanční gramotnosti na středních školách, a že tohle by mohla být cesta“ (KP3).

Stabilní sociální prostředí klienta je posledním faktorem pro úspěšný odchod ze sexuálních služeb. Při funkčním rodinném či partnerském zázemí je resocializace snazší. „Ta rodina je jako základ, když ty ženy ji mají, tak ta změna může být jako mnohem rychlejší a snadnější a nemusí to bejt o tom, že musím mít rodinu, která mě

zasype prachama, zaplatí mi nájem, ale vlastně můžu mít jako mámu, která mě pohladí a řekne 'To bude dobrý', a z toho se pak vychází“ (KP1).

Kategorie č. 7: Legální trh práce

Hlavní věc, na kterou se sociální pracovník při resocializaci klienta zaměřuje, je přechod na legální trh práce. Kategorie se zaměřuje na to, v jakých bodech je potřeba klientovi pomoc a na co je potřeba se zaměřit při hledání nové práce.

Schéma č. 7 – Legální trh práce

Zdroj: Vlastní výzkum

Dle dat, která vyplývají z rozhovorů, se většina komunikačních partnerek shodla na těchto čtyřech základních bodech (viz Schéma č. 7), kterým je třeba věnovat pozornost při vstupu na legální trh práce. Prvním krokem bývá monitorování předchozích pracovních zkušeností klienta a sepsání životopisu. „*Mapujeme to, co ta žena dělala, umí, co jí bavilo, co by chtěla, jaký má možnosti, jaký má děti, jaký má dojezdový možnosti jo, to všechno*“ (KP1). Komunikační partnerky č. 1 a č. 5 uvádí, že klienti, díky jejich práci s cizinci, mají dobré komunikační schopnosti, a to i v jiných jazycích. „*Často ty ženy jsou i jako schopný komunikačně, leckdy tady u příhraničí umí i třeba tu němčinu jakž takž, jako sice umí svoje fráze, to asi někde jinde neuplatní, ale jsou zvyklí na ten kontakt*“ (KP1). Se sepsáním životopisů je často spojená obava, co napsat do mezery, která se vytvořila prací v sexuálních službách. „*To je vždycky špatný, protože se bojí, že je nikdo nevezme, když tam mají třeba několik let gap*“ (KP5).

Při hledání práce sociální pracovníci monitorují, na základě komunikace o pracovních zkušenostech předtím, jaké dostupné pracovní nabídky v okolí jsou a jaké by pro klienta byly vhodné. Klient tuto část zvládne sám, nebo ji konzultuje společně se sociálním pracovníkem. *„V podstatě s ní monitorujeme nabídky práce na internetu. Třeba ji vytiskneme nějaký nabídky... který ona si, pokud je toho schopná, sama obvolává a domluví, pokud toho není schopná, tak to děláme společně. Nemáme snahu zase dělat věci za klientky, takže my jim pomůžeme a má tu k dispozici kdyžtak počítač, má k dispozici náš telefon, může to dělat i tady u nás, kontaktovat a obvolávat“* (KP4). Při kontaktování pracovních nabídek je důležité, aby klienti nepoužívali své staré kontakty. *„Často třeba zřizujeme emaily, protože prostě mají email jako s názvem privátu, nebo ty přezdívky třeba“* (KP1).

Komunikace s úřadem práce může být pro mnoha klientů nová a stresující. Je důležité, aby i pracovníci těchto institutů věděli, jak s takovými klienty pracovat. Komunikační partnerka č. 3 popisuje, jak přišla s rozšířením kvalifikace těchto pracovníků. *„Od roku 2023 poradenství pro změnu povolání, které je na úřadech práce, tak je rozšířené o skupinu sexuálních pracovníků, kdy vlastně tihle jsou pracovníci jsou proškolení tak, aby věděli, jak se k těm ženám mají chovat a aby věděli, v čem by měli být na jednu stranu tolerantní a otevření a na druhou stranu na čem by měli trvat“* (KP3).

Dále komunikační partnerky popisují, jak se s klienty připravují na pracovní pohovory. Projdou si, jak takový pohovor může vypadat a jak se vypořádávat s otázkami, které je mohou zaskočit, či pro ně být nepříjemné. *„Pokud byly třeba ve výkonu trestu nebo mají podmínku, tak vlastně je připravujeme na to, že v práci se asi dost pravděpodobně budou ptát, za co to mají a jak to bude vypadat, jak vlastně můžou odpovědět, na co už odpovídat nemusí... nějaká se bojí toho, že jí nevezmou, protože dvacet let nikde nepracovala, pak vyjednáváme, jak to okecat, bavíme se o tom, že může být ženou v domácnosti třeba jo“* (KP1). Důležité je také s klienty mluvit o tom, že práce bude třeba odlišná od práce v sexuálních službách. *„Snažíme s tou ženou mluvit o tom, že ta práce je od-do, že je to jiný, že ten režim životní se mění... potom je jiný to slyšet, že to někdo říká, a pak jako jiný, když se to reálně děje. Takže se snažím podporovat ji v tom, že ta změna je dobrá a co to může přinést do budoucna“* (KP2). Komunikační partnerka č. 1 upozornila i na fakt, že je možnost, že klienti potkají v novém zaměstnání bývalého zákazníka, a jak se s tímto vypořádat. *„Bavíme se o tom, jak bezpečně v tom*

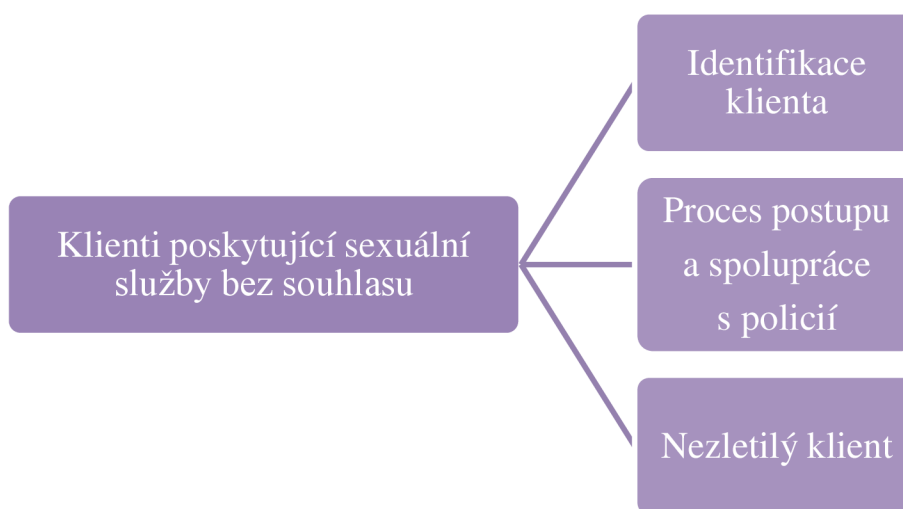
fungovat, co se stane, když potkám zákazníka jo, že ty chlapy taky jsou jako leckde, ty ženy to popisují vlastně úplně běžně, že někde je potkají“ (KP1).

Kategorie č. 8: Klienti poskytující sexuální služby bez souhlasu

Tato kategorie se zabývá prací s klienty, kteří poskytují sexuální služby nedobrovolně, tudíž bez jejich souhlasu. V kategorii je významné to, jak identifikovat takového klienta, jak vypadá postup při odchodu z nedobrovolného poskytování sexuálních služeb a kdo jsou většinou tyto klienti (viz schéma č. 8).

Schéma č. 8 – Klienti poskytující sexuální služby bez souhlasu

Zdroj: Vlastní výzkum

Všechny komunikační partnerky měly alespoň jednou za svou praxi zkušenost s klientem, který neposkytuje sexuální služby dobrovolně. Často je obtížné identifikovat klienty, kteří poskytují sexuální služby bez souhlasu, protože se mohou bát promluvit o své situaci. Klienti mohou být zastrašováni nebo mohou být zbaveni svéprávnosti, což komplikuje práci sociálních pracovníků. „Pokud mi někdo řekne, že je třeba na klubu nedobrovolně, tak to rozhodně řešíme... my sice do těch klubů a privátů jako chodíme, ale ne vždy nám svěří takovou věc. Dost často se domníváme něco, ale ty ženy, pokud jsou na klubu nedobrovolně, tak buď se s námi nedostanou do kontaktu, nebo se bojí to říct... pokud to někde slyšíte a ta žena to neřekne z jakéhokoliv důvodu, může být zbavená svéprávnosti, může mít psychiatrický problémy, cokoliv. Ostatní ví, že jí tam někdo prodal, ale ona řekne 'Ne, já jsem tady spokojená' tak s tím nemůžete nic udělat“ (KP4). Komunikační partnerka č. 3 chválí to, že na podezření obchodu s lidmi je často upozorňují zákazníci. „Tady je dobrá zpráva, že dost často právě na obchodování s lidmi převážně upozorní zákazníci, kterým se něco nezdá. Že jim vlastně není jedno,

jak se daří tomu člověku, který jim poskytne ty sexuální služby, když se jim něco nezdá, tak se nám ozvou, že to máme řešit“ (KP3).

Neziskové organizace často spolupracují s policií při řešení případů nucené sexuální služby. Postup zahrnuje rychlé zásahy a spolupráci s dalšími institucemi, aby bylo možné klientům co nejrychleji pomoci. *„To už fakt se musí zasáhnout, nebo jako spolupracujeme s policií, aby ta akce mohla být fakt rychlá. Řekla bych, že je i důležitý, aby to jako nikdo nevěděl, tím myslím, že stejně tak, jak můžem být rychlý my, tak můžou zasáhnout i ty lidi, co ji tam drží“ (KP5).* *„Se souhlasem toho zákazníka kontaktujeme policii a vlastně probíhá prokazování té trestné činnosti“ (KP3).*

Často se sociální pracovníci setkávají, že nezletilé osoby poskytují sexuální služby. Komunikační partnerky č. 1 a č. 2 poukazují na problematiku nezletilých, kteří se pohybují v šedé zóně legislativy, tzn. že jejich věk je od 15 do 18 let. *„Dětská prostituce je pro nás teď vlastně téma posledního roku hodně, plánujeme, že budeme rozšiřovat cílovou skupinu, že budeme pracovat od patnácti, protože teď to máme od osmnácti let. A dost to souvisí s online prostorem. Ta hrana v tom je, že oni nejsou zletilý, ale můžou mít sex. To, že si někdo vezme za sex něco, je otázkou, co to jako je, hodně se tam budou tříštit věci ohledně morálky a věci ohledně zákona... nebavíme se o dětech pod patnáct jo, tam není o čem, to by se prostě nikdy v životě dětem i jejich jako v životě lidském dítě nemělo“ (KP1).* Z rozhovorů s těmito dvěma komunikačními partnerkami vyplynulo, že problematickou skupinou mohou být mladé dívky ve výchovných zařízeních. *„Nicméně pro nás třeba téma jsou holky z výchovných zařízení, který už vlastně mají takovouhle svoji strategii a to, že se bojí trestu, že vlastně my jim nabízíme pomoc OSPODu, a když už vlastně jako jim chceme opravdu pomoci, tak je zavřem do toho výchovňáku jo... holka z ústavního zařízení, která se na útěku žije sexem je trochu něco jinýho, než holka na nočním klubu v sedmnácti, tam už je to obchod s lidma, protože pro děti neexistuje paragraf“ (KP1).* *„Zákon je tam v takovém šedým místě, že sexbyznys jako takovej není legální není nelegální a je to vlastně takový šedý místo, že na ně jako nikdy nemůže odnikud. A myslím si, že i celkově jako pro instituce, že když člověk volá do výchovnýho ústavu, tak vlastně oni sami řeknou, že s tím nic neudělaj. A ty slečny jsou tam přiřazený soudem, takže ani oni nemaj na ně žádný páky, tak my už vůbec ne“ (KP2).*

Kategorie č. 9: Překážky při resocializaci

Během procesu resocializaci může dojít k vytvoření různých překážek, které klientům mohou odchod ze sexuálních služeb zkomplikovat. Schéma č. 9 ukazuje, jaké překážky v procesu resocializace uvedly komunikační partnerky.

Schéma č. 9 – Překážky při resocializaci

Zdroj: Vlastní výzkum

První často řečenou překážkou byly finanční problémy. Klienti si často prací v sexuálních službách vydělají více, než by si vydělali legální prací. Jejich nová finanční situace by jim nestačila na zaplacení výdajů, tudíž se často rozhodnout v sexuálních službách přetrvat. „Potom když půjdou do práce, i to množství peněz může být demotivující, pokud mají dluhy tak je to naprosto demotivující. Pokud nemají finanční gramotnost, tak si myslím, že to musí být velké limit“ (KP2). „Ten nedostatek financí může hrát velkou roli v tom, jestli se vrátím nebo ne. Pokud si ta ženská vydělávala dobře, tak potom musí strašně slevit ze svých nároků, tím myslím, že si nemůže dovolit to, co si mohla dovolit před tím“ (KP5). Komunikační partnerka č. 3 tvrdí, že překážkou může být i momentální ekonomická situace, což dává klientům možnost se na budoucí odchod připravit. „Teď vlastně spousta sexuálních pracovníc využívá tohle období k tomu, aby se právě připravovaly na odchod ze sexbyznysu, ale odkládají to na dobu ažlepší ekonomická situace... mají obavy, že, dejme tomu, s tím

průměrným příjmem 50.000, prostě mají obavy, že z normálního průměrného platu by to nezvládly“ (KP3).

Další překážkou uvádí, že je pro klienty stigma. Sexuální pracovníci čelí stigmatu již při práci v sexuálních službách, i po jejich odchodu. *„Stigma je taky velký téma, přece jen je to kousek nějaký vaší minulosti a ta neodejde, ani když odejdete z toho sexbyznysu vy, takže furt žije třeba ze strachu, že na to někdo přijde, i když se jí bude dařit, kord právě, když se jí třeba bude dařit“ (KP5).* Klienti se často bojí nejen stigmatizace od společnosti, ale i od svých partnerů či rodiny. *„Pokud muž ví, že jeho žena byla nebo je sexuální pracovnící, tak ten pohled na ni může být trošku jinej. Aby jí to nepředhazovali jo. Protože pokud ona vyjde ze sexbyznysu a někdo jí prostě bude 10 let prostě jako říkat že byla kurva, takhle prostě to říkají, tak to taky není dobrý. Ani jako pro její sebevědomí, možná to podporuje i post trauma, opravdu ta žena s tím musí žít“ (KP2).* *„Myslím, že se bojí třeba toho, že jednou děti by na to přišly, že maminka jako chodila do klubu“ (KP4).*

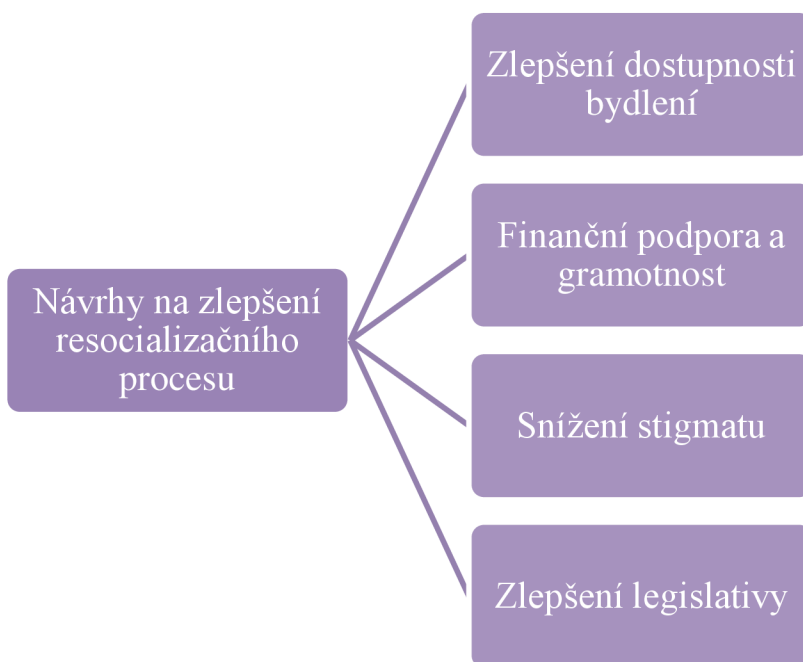
Komunikační partnerky také mezi překážky při resocializaci uváděly nedostatečné vzdělání a nedostatek pracovních zkušeností. To může být překážkou pro klienty při uplatnění na trhu práce a mohou se kvůli tomu rozhodnout, že v sexuálním průmyslu zůstanou. *„Vzdělání řekla bych, nechci stigmatizovat sexuální práci, ale vzdělání je určitě limit... pak určitě díra v životopisu, pokud ta žena přitom nepracovala“ (KP2).* Klienti občas najdou i překážku v tom, že legální práce má určitá pravidla a odlišnosti, na které nejsou zvyklí. *„Možná jim je limitem ta zkušenost pracovní, kterou mají z týchle scény, protože tam vlastně si to můžu trochu udělat po svém, můžou přijít jenom dvakrát v tejdnu, nebo tam můžou bejt každéj den, můžou tam vlastně bydlet, takovýhle zaměstnání prostě nenajdete“ (KP1).*

Poslední překážkou uvedla komunikační partnerka č. 2 rodinu a sociální vazby. Nejen klienti, ale i například jejich děti byly zvyklé na jejich pracovní rozvrh. *„Děti třeba byly zvyklý na to, že máma je doma, třeba že jim od pondělí do čtvrtka dala veškerý čas a v pátek jela na klub, kde byla do neděle a najednou chodí na dvanáctky. To může dělat velkou neplechu potom v tý rodině“ (KP2).* Uvedla i překážku v tom, kdy klient nemá finanční oporu. *„Dokážu si i představit, že samota může být limitující, protože tahle doba není úplně uzpůsobená tomu, aby člověk žil sám a utáhl všechno“ (KP2).*

Kategorie č. 10: Návrhy na zlepšení resocializačního procesu

Poslední kategorie navazuje na odpovědi, které komunikační partnerky uvedly na otázku ohledně návrhů na zlepšení resocializačního procesu. Otázka nebyla zkonkrétněna, tudíž návrhy od komunikačních partnerek mohly zasahovat i do oblastí, ve kterém změna závisí na někom jiném, například stát či společnost.

Schéma č. 10 – Návrhy na zlepšení resocializačního procesu

Zdroj: Vlastní výzkum

Všechny komunikační partnerky uvedly, že zlepšení by bylo potřeba v problematice dostupnosti bydlení. Jak u se u kategorie č. 6 ukázalo, bydlení je zásadní věc pro úspěšnou resocializaci, tudíž návrhy na zlepšení v této oblasti jsou také přednější. „Dokud nebude někde bydlet a nebude mít nějakou stabilní jistotu, tak nemůžeme jako nic a pokud bude platit někde 27.000, tak se z té scény v životě nedostanou, protože jako kdo jí dá 20 tisíc jenom na nájem jo... potřebovali bychom krizový byty, dostupný, sociální a všechno tohleto, to si myslím, že by mnoha těm lidem pomohlo k tomu, aby se rozhoupali“ (KP1). „Zaznívají nějaké požadavky, že by část sexuálních pracovníků chtěla, aby je stát s nějakým způsobem podpořil v levnějším bydlení ve chvíli, kdy se budou chtít vrátit zpátky do systému“ (KP3).

Finanční podpora pro klienty či pro neziskové organizace, aby těmto klientům mohly pomoc, je z dalším z návrhů, na kterém se shodly většina komunikačních partnerek.

„Mít třeba nějaký cash, kterej těm lidem můžeme jako půjčit, s nějakým rizikem, že nám ho nevrátí jo, ale to jak se o něj staráme, co všechno děláme je mnohem dražší, než to, kdybychom tomu člověku dali bůra na tu ubytovnu a měsíc za ním jezdili a tepali to, aby ta změna mohla být“ (KP1). Finančně podporovat osoby v nouzi může mít za následek i to, že do sexuálních služeb vůbec vstupovat nemusí. „Myslím, že by spousta žen nemuselo ani vstupovat do toho sexbyznysu, kdyby prostě byly zajištěny státem. Kdyby byly lepší platy a lepší podmínky pro levnější bydlení a dostupnější pro všechny, tak si myslím, že nemusíme řešit tolik odchody ze sexbyznysu a můžeme řešit vstupy do sexbyznysu“ (KP4). Z toho se odvíjí i zlepšení finanční gramotnosti, aby klienti uměli lépe zacházet se svými financemi. „Spousta lidí jako vůbec nezvládá hospodařit se svými financemi a pak se snadno dostávají do dluhových pastí“ (KP4).

Práce s většinovou společností a boj proti stigmatizaci osob, které v sexuálních službách pracují, je dalším návrhem, který by zlepšil život klientů, kteří se rozhodli pro odchod z této profese. *„Snižit stigma u lidí, protože to si myslím, že jako je první z těch klíčových věcí, jakým způsobem v té společnosti zasáhnout a my se fakt strašně snažíme“ (KP2). „Možná nějaká osvěta, jako že by se o sexbyznysu a lidech v něm mělo víc mluvit. Přece jen by to vyřešilo alespoň nějaký problémy, kterým ty klienti musí čelit“ (KP5).*

Zlepšení legislativy bylo posledním návrhem, který zazněl od komunikačních partnerek. Samy ale dokázaly posoudit, jaké výhody a nevýhody by legalizace sexuálních služeb přineslo. *„Otázkou, jestli ty ženy by potřebovaly zákon, to těžko říct, jako dekriminalizaci, minimálně legalizaci, to nedokážu posoudit. Ty ženy z klubů spíš ne, v onlinu tam asi většina z nich vychází z toho, že jsou to černý prachy a je to věc, která jim jako vyhovuje“ (KP1). „Ve chvíli, kdy by byla sexuální práce legální, tak to určitě přinese spoustu jak pozitivního, tak strašně moc negativního. Já si reálně nedokážu představit, že někdo přijde s životopisem a má tam napsáno '10 let sexuální práce' jo, ale vlastně by nám to vyplnilo tu díru v životopise a byla by to jako reálně legální práce, z který by se odváděli daně, takže možná by na to lidi nekoukali ve společnosti úplně dobře, ale něco by se z to udělalo“ (KP2).*

5 Diskuse

Téma bakalářské práce se zaměřuje na proces resocializace osob poskytující služby. Každá z neziskových organizací, které pracují s touto cílovou skupinou, mohou s klientem při odchodu ze sexuálních služeb pracovat na různých úrovních a zaměřovat se na jiné aspekty jeho nového života. Cílem výzkumu bakalářské práce bylo zjistit, jaké metody a techniky sociální pracovníci využívají při resocializaci těchto klientů. Výzkum se zaměřil na roli sociálních pracovníků v tomto procesu a na způsoby, jakými mohou pomoci těmto osobám přejít na legální trh práce.

Výzkum byl realizován kvalitativní metodou pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Výzkumný soubor tvořilo pět sociálních pracovníků z neziskových organizací zaměřujících se na práci s osobami poskytujícími sexuální služby. Během rozhovorů s komunikačními partnerkami bylo zjišťováno, jakým způsobem probíhá jejich práce s klienty a jaké jsou motivace klientů pro odchod ze sexuálních služeb. Dále bylo s komunikačními partnerky mapováno, jak probíhá proces resocializace, na jaké aspekty v tomto procesu se zaměřují a jaké jsou jejich postoje ke zlepšení možných překážek při resocializaci.

První výzkumnou otázkou je: „*Jaké metody a techniky používá sociální pracovník při práci s osobami poskytující sexuální služby v rámci resocializace?*“.

Na základě provedeného výzkumu a získaných dat z rozhovorů s komunikačními partnerkami bylo zjištěno, že sociální pracovníci se zaměřují nejčastěji na *individuální práci s klientem*. Při resocializaci je důležité se zaměřit na jednotlivce, který procesem prochází, a vyhovět všem jeho individuálním potřebám. A s tímto tvrzením se shoduje i Havránková (2003), která případovou práci popisuje jako často používanou metodu při řešení citlivých témat. Další způsob práce s klienty je *terénní sociální práce*, metoda streetwork. Komunikační partnerky dochází do lokalit, kde se sexuální pracovníci vyskytují, nejčastěji do nočních klubů. Malinová a Šídová (2007) se shodují, že tímto způsobem sociální pracovníci často zavazují kontakt s klienty se zaměřením na monitorování situace, prevenci a podporu při resocializaci. V návaznosti na streetwork uvedly komunikační partnerky využívaný přístup sociální práce i *harm-reduction*, tedy zmírňování škod. Harm-reduction Malinová (2010) popisuje jako jeden ze základních přístupů sociální práce s touto cílovou skupinou a je důležitý pro jejich budoucí zdraví.

Techniky sociální práce se dle komunikačních partnerek využívají na základě potřeby klienta v dané situaci. Jako základní techniky uvedly komunikační partnerky *aktivní naslouchání* a *krizovou intervenci*, které jsou nezbytné při práci s klientem, který prožívá krizi, například způsobenou stresem ze změny povolání. S těmito výsledky se ztotožňuje i Matoušek (2010), který aktivní naslouchání a krizovou intervenci popisuje jako základní terapeutické techniky. Při procesu resocializace byla zjištěna ještě další technika, tou byl *motivační rozhovor*. Motivační rozhovor přirozeně patří k resocializaci klienta, s tím souhlasí i Soukup (2014), který motivační rozhovor uvádí jako klíčový při podpoře klienta v rozvíjení vnitřní motivace ke změně. Důležité také je, při práci s klientem, poskytnutí *sociálního poradenství*. Poradenství provádí sociální pracovník při celém procesu resocializace, ať už se týká zdravotní, sociální či finanční problematiky. S tímto tvrzením se ztotožňuje i Malinová (2010), která poukazuje na to, že sociální poradenství je důležitým zdrojem podpory pro sexuální pracovníky při jejich odchodu ze sexuálních služeb.

Druhou výzkumnou otázkou je: „*Jakým způsobem pomáhá sociální pracovník osobám poskytující sexuální služby při přechodu na legální trh práce?*“.

Ze získaných dat je zřejmé, že sociální pracovníci, při pomoci klientům na legální trh práce, se zaměřují na zlepšení sociálního zabezpečení, monitoringu klientovo předchozí pracovní praxe a zkušeností a samotné přípravě na nové zaměstnání, které spočívá v hledání pracovních nabídek, spolupráce s úřadem práce a přípravě na pohovor a nové zaměstnání. Prvním důležitým krokem je dle dat z výzkumu patrné, že klient musí být nejprve dobře sociálně zabezpečený, tudíž pomoc vyplývá z hledání bydlení a pomoc při vyřizování finanční podpory od státu. Nezisková organizace Rozkoš bez Rizika (2024) souhlasí s touto prvotní problematikou a nabízí svým klientům pomoc při hledání nového bydlení či doprovodu do institucí s pomocí při vyřizování dávek.

V samotném procesu přípravy na legální trh práce je prvním krokem sociálního pracovníka *monitoring klientovo pracovních zkušeností a sepsání životopisu*. Šídová et al. ([2013]) s tímto postupem souhlasí, uvádí i stejné obavy sexuálních pracovníků, jako většina komunikačních partnerek, kdy neví, co napsat do díry v životopisu. Sociální pracovník, po zjištění klientova předchozích pracovních zkušeností, se může společně s klientem domluvit, čím tímto díru vyplnit, například studium nebo práce v zahraničí (Šídová et al., [2013]). Komunikační partnerky dále uvedly *hledání pracovních nabídek*

společně s klientem. Šídová et al. ([2013]) k tomuto dodává, že je důležité při vybírání nového zaměstnání podporovat klientovo sebevědomí. Sociální pracovníci musí s klientem dále probrat, jak správně komunikovat s úřadem práce. Spolek pro ochranu žen (2019) na toto téma reaguje prostřednictvím exitového programu, který ve spolupráci s úřadem práce, vyškoluje sociální pracovníky v těchto institucích, aby lépe zvládaly spolupráci s touto cílovou skupinou. Spolek pro ochranu žen (2019) popisuje i další formu pomoci klientovi při přechodu na legální trh práce a o to je *příprava na pracovní pohovory*. Dle dat získaných z výzkumu sociální pracovnice probírají s klienty, jak pohovor bude vypadat, jak se vypořádávat s nepříjemnými otázkami, či jim dodat informace o jejich právech, na co vše při pohovoru nemusí odpovídat. Šídová et al. ([2013]) souhlasí s odpovědi komunikačních partnerek v tom, že je potřeba klienty připravit na situace, kdy v nové práci potkají bývalé zákazníky.

Při přechodu na legální trh práce si klienti nemusí vybírat jen ze zaměstnání mimo sexuálních služeb. Z výzkumu vyplývá, že existují alternativy sexuálních služeb, které klient může využít, pokud chce nadále zůstat v tomto odvětví. Komunikační partnerky uváděly nejčastěji *sexuální asistenci*, kterou poskytuje především organizace Freya. Tato alternativa nemusí být vhodná pro všechny, Šídová v rozhovoru s Patočkovou (2020) uvedla nedostatek sexuálních asistentů i nedostatek ženských klientů, kteří by o službu měly zájem. Komunikační partnerky tak uváděly jiné formy sexuálních služeb, které by pro klienty byly vhodné. Sociální pracovníci se snaží podporovat klienty v jejich zakázce zůstat v sexuálních službách, tudíž se snaží je navést na legální formy této práce, které by klientům zaručili oporu do budoucna v podobě důchodu a odváděly by ze své činnosti daně.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké metody a techniky využívají sociální pracovníci v rámci resocializace osob poskytující sexuální služby a jakým způsobem pomáhá sociální pracovník při přechodu na legální trh práce.

Teoretická část práce byla zaměřena na vyhrazení pojmu sexuální práce a resocializace v kontextu sociální práce s klienty, kteří poskytují sexuální služby. Popisuje práci s klientem od motivace pro vstup do sexuálních služeb, po samotný proces resocializace, zahrnující specifikaci klientových potřeb, metody a techniky sociální práce v návaznosti na ně a postup při procesu resocializace se zaměřením na sociální zabezpečení a přechod na legální trh práce.

Z výzkumu vyplynulo, že sociální pracovníci se při procesu resocializace klienta zaměřují na individuální přístup, s důrazem na určité techniky, které vyplývají z určité momentální potřeby klienta. Od aktivního naslouchání, které je základem při práci s těmito klienty, po krizovou intervenci, která je potřebná při práci s klientem v krizi. Motivační rozhovory umožňují sociálním pracovníkům zaměřit se na podporu klienta a rozvoji jeho vnitřní motivace ke změně.

Z výzkumu je patrné, že přechod na legální trh práce je klíčovým aspektem resocializace. Sociální pracovníci se snaží klientům poskytnout podporu při hledání zaměstnání, sepsání životopisu a přípravě na pracovní pohovory. Doporučuje se, aby sociální pracovníci i nadále kladli důraz na individuální přístup a aktivně vyhledávali nové metody a techniky, které by usnadnily klientům integraci na legální trh práce. Zároveň je důležité, aby se společnost aktivně zapojila do boje proti stigmatizaci sexuální práce a podporovala legislativní změny, které by zlepšily postavení osob poskytujících sexuální služby.

Tato bakalářská práce může sloužit jako informační materiál pro sociální pracovníky, kteří pracují s osobami poskytující sexuální služby. Výsledky výzkumu mohou být přínosné pro vývoj efektivních strategií a programů na podporu této cílové skupiny. Zároveň může práce posloužit ve zvýšení informovanosti široké veřejnosti o sexuální práci a lidech v ní.

7 Seznam použité literatury

- 1) ARAL, S.O. et al., 2003. The social organization of commercial sex work in Moscow, Russia. *Sex Transm Dis.* 30(1), 39-45.
- 2) AUGUSTIN, L.M., 2009. Sex at the Margins: Migration, Labour Markets and the Rescue Industry. *Journal of Social Policy.* 38(2), 364-365.
- 3) BECK, J.S., 2011. *Cognitive Behavior Therapy, Second Edition: Basics and Beyond.* 2nd Edition. The Guilford Press. ISBN 978-1609185046.
- 4) BEDNÁŘOVÁ, Z., PELECH, L., 2003. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování.* Brno: Doplněk. Co, jak, proč? ISBN 80-7239-148-8.
- 5) BENOIT, C. et al., 2017. Sex workers as peer health advocates: community empowerment and transformative learning through a Canadian pilot program. *Int J Equity Health.* 16(1), 160.
- 6) BERNSTEIN, E., 2007. *Temporarily Yours: Intimacy, Authenticity, and the Commerce of Sex (Worlds of Desire: The Chicago Series on Sexuality, Gender, and Culture).* University of Chicago Press. ISBN 978-0226044583.
- 7) BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M., 2011. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-115-8.
- 8) DOLEŽALOVÁ, B., 2023. *Sexuální práce je práce. Proč bojovat za její dekriminlizaci? Rozhovor z Malty s Aaronem Giardinou.* [online]. Alarm. [cit. 2024-4-9]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2023/09/sexualni-prace-je-prace-proc-bojovat-za-jeji-dekriminlizaci-rozhovor-z-malty-s-aaronem-giardinou/>
- 9) ERNST, F., ROMANCZUK-SEIFERTH, N., KÖHLER, S., AMELUNG, T., BETZLER, F., 2021. Students in the Sex Industry: Motivations, Feelings, Risks, and Judgments. *Front. Psychol.*
- 10) FARLEY, M., 2004. "Bad for the Body, Bad for the Heart": Prostitution Harms Women Even if Legalized or Decriminalized. *Violence Against Women.* 10(10), 1087–1125.
- 11) FARLEY, M. et al., 2004. Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder. *Journal of Trauma Practice.* 2(3-4), 33–74.

- 12) FISCHER, S., ŠKODA, J., 2009. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2781-3.
- 13) FITZGERALD, E., PETTERSON, S.E., HICKEY, D., BIKO, C., 2015. *Meaningful Work: Transgender Experiences in the Sex Trade*. National Center for Transgender Equality [online]. 2015, 36 [cit. 2024-6-11]. Dostupné z: https://transequality.org/sites/default/files/Meaningful%20Work-Full%20Report_FINAL_3.pdf
- 14) FREYA, 2024. *O sexuální asistenci*. [online]. Freya – Institut sexuality a vztahů. [cit. 2024-6-25]. Dostupné z: <https://www.freya.live/cs/sexualni-asistence/o-sexualni-asistence#co%20je%20sa>
- 15) GRADY, M.D., STROM-GOTTFRIED, K., 2011. No Easy Answers: Ethical Challenges Working with Sex Offenders. *Clin Soc Work*. 39, 18–27.
- 16) HACKER, K. et al., 2015. Barriers to health care for undocumented immigrants: a literature review. *Risk Manag Healthc Policy*. 8, 175-83.
- 17) HARTL, P., 2003. Poradenství. In: MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, s. 83-118. ISBN 80&7178&548&2.
- 18) HARTL, P., HARTLOVÁ, H., 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-303-x.
- 19) HAVELKOVÁ, B., BELLAK-HANČILOVÁ, B., ed., 2014. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-149-7.
- 20) HAVRÁNKOVÁ, O., 2003. Případová práce. In: MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, s. 67-81. ISBN 80&7178&548&2.
- 21) HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- 22) KŘIVÁNKOVÁ, L., ŠPÁSOVÁ, L., DUCHÁČOVÁ, A., 2021. *Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy a výzvy*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN isbn978-80-7435-842-5.
- 23) LAMBOLEY, M., RIVEST, M.-P., CHADILLON-FARINACCI, V., LEVAC, L., MAZEROLLE, C., 2021. Penser la (ré)insertion sociale des travailleuses du sexe. *Criminologie* [online]. 54(2) [cit. 2023-5-7]. DOI: 10.7202/1084294ar. ISSN 0316-0041. Dostupné z: <http://id.erudit.org/iderudit/1084294ar>

- 24) *LaStrada Česká republika o.p.s.* [online], 2021. [cit. 2024-6-26]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace/>
- 25) MALINOVÁ, H., 2010. Sociální práce s ženami, které poskytují placené sexuální služby. In: MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Portál, s. 251-266. ISBN 978-80-7367-818-0. MALINOVÁ, H., 2013. Prostituce. In: MATOUŠEK, O., KŘIŠŤAN, A. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.
- 26) MATOUŠEK, O., 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
- 27) MATOUŠEK, O., 2010. Paradigmata, teorie, přístupy, metody a techniky v sociální práci. In: *Politiky a paradigmata sociální práce*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, s. 22-26. ISBN 978-80-7318-994-5.
- 28) MATOUŠEK, P., 2014. Ženská prostituce pohledem muže a sociologa. In: HAVELKOVÁ, B., BELLAK-HANČILOVÁ, B. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Sociologické nakladatelství, s. 206-225. ISBN 978-80-7419-149-7.
- 29) MINICHELLO, V., 1999. A profile of the clients of male sex workers in three Australian cities. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*. 23(5), 511-518.
- 30) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2024. *Co je sociální bydlení?* [online]. Sociální bydlení. [cit. 2024-6-26]. Dostupné z: <https://socialnibydeni.mpsv.cz/socialni-bydeni>
- 31) MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí*. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-7-3]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlaske-obci.aspx>
- 32) MUHINDO, R. et al., 2021. “I felt very small and embarrassed by the health care provider when I requested to be tested for syphilis”: barriers and facilitators of regular syphilis and HIV testing among female sex workers in Uganda. *BMC Public Health*. 21, 1982.
- 33) NATIONAL ASSOCIATION OF SOCIAL WORKERS (NASW), 2017. *Code of Ethics*.

- 34) NEMOTO, T., OPERARIO, D., KEATLEY, J., VILLEGAS, D., 2003. Social Context of HIV Risk Behaviors Among Male-to-Female Transgenders of Color. *AIDS care*. 16(6), 724-735.
- 35) NNKO, S. et al., Female sex workers perspectives and concerns regarding HIV self-testing: an exploratory study in Tanzania. *BMC Public Health*. 20, 959.
- 36) PATOČKOVÁ, T., 2020. *Sexuální asistenti se neujali, znevýhodněné klientky vyhledávají spíše ženy*. [online]. Aktuálně.cz. [cit. 2024-6-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sexualni-asistenti-se-v-cesku-neujali-znevuhodnene-klientky/r~4fb28bba5d6911eaa25cac1f6b220ee8/>
- 37) PILÁT, M., 2012. *Sociální práce s vybranými skupinami klientů*. Opava. Distanční studijní opora. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřej.
- 38) PITCHER, J., 2015. Sex work and modes of self-employment in the informal economy: diverse business practices and constraints to effective working. *Social Policy and Society* [online]. 14(1), 113-123 [cit. 2023-5-7]. DOI: 10.1017/S1474746414000426. ISSN 1474-7464. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S1474746414000426/type/journal_article
- 39) POLÁKOVÁ, J., 2014. Jak se žije bývalým klientkám organizace ROZKOŠ bez RIZIKA? In: HAVELKOVÁ, B., BELLAK-HANČILOVÁ, B. *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Sociologické nakladatelství, s. 242-247. ISBN 978-80-7419-149-7.
- 40) POST, C., BROUWER, J.G., VOLS, M., 2019. Regulation of Prostitution in the Netherlands: Liberal Dream or Growing Repression? *Eur J Crim Policy Res*. 25, 99–118.
- 41) QUAYLE, E., 2020. Online sexual deviance, pornography and child sexual exploitation material. *Forens Psychiatr Psychol Kriminol*. 14, 251–258.
- 42) REKART, M.L., 2005. Sex-work harm reduction. *The Lancet* [online]. 12 [cit. 2024-4-2]. DOI: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2805%2967732-X>. Dostupné z: <https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS014067360567732X/fulltext?isEOP=true>
- 43) REKART, M.L., 2015. Caring for Sex Workers. *BMJ: British Medical Journal*. 351.

- 44) RILEY, D., O' HARE, P., 1999. Harm Reduction: History, Definition and Practice. In: INCIARDI, J.A., HARRISON, L.D. *Harm reduction: National and international perspectives*. Sage Publications, s. 1-26. ISBN 0-7619-0687-8.
- 45) Rozkoš bez Rizika [online], 2024. [cit. 2024-6-26]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/>
- 46) Rozkoš bez Rizika, 2024. *Formy poskytování služeb*. [online]. Poradna ROZKOŠ bez RIZIKA. [cit. 2024-6-29]. Dostupné z: <https://poradna-rr.cz/formy-poskytovani-sluzeb/>
- 47) Rozkoš bez Rizika, 2024. *Používáme pojem sexbyznys*. [online]. ROZKOŠ bez RIZIKA. [cit.2024-6-29]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/sexbyznys/#sexbyznys>
- 48) Rozkoš bez Rizika, 2024. *Služby R-R*. [online]. Poradna ROZKOŠ bez RIZIKA z.s. [cit. 2024-6-23]. Dostupné z: <https://poradna-rr.cz/sluzby-r-r/>
- 49) RÖSSLER, W. et al., 2010. The mental health of female sex workers. *Acta Psychiatr Scand*. 122(2), 143-52.
- 50) SCAMBLER, G., 2007. Sex Work Stigma: Opportunist Migrants in London. *Sociology*. 41(6), 1079-1096.
- 51) SHANNON, K. et al., 2009. Prevalence and structural correlates of gender based violence among a prospective cohort of female sex workers. *BMJ: British Medical Journal*. 339.
- 52) SHANNON, K. et al., 2015. Global epidemiology of HIV among female sex workers: influence of structural determinants. *Lancet*. 385(9962), 55-71.
- 53) SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, *Sociologická encyklopedie, Resocializace*, (on-line), (Cit.7.11.2019), Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Resocializace>
- 54) SOUKUP, J., 2014. *Motivační rozhovory v praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0607-1.
- 55) *Spolek pro ochranu žen* [online], 2019. [cit. 2024-6-26]. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/>
- 56) Spolek pro ochranu žen, 2019. *Exitové programy*. [online]. Spolek pro ochranu žen, z.s. [cit. 2024-6-25]. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/exitove-programy/>
- 57) Spolek pro ochranu žen, 2019. *Chování státních institucí k sexuálním pracovnícím v České republice*. [online]. Spolek pro ochranu žen, z.s. [cit. 2024-6-26].

- Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/l/chovani-statnich-instituci-k-sexualnim-pracovnicim-v-ceske-republice/>
- 58) ŠÍDOVÁ, L., POLÁKOVÁ, J., MALINOVÁ, H., [2013]. *Ze sexybyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. [Brno]: Rozkoš bez rizika. ISBN isbn978-80-260-4963-0.
- 59) ŠPATENKOVÁ, N., 2004. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0586-9.
- 60) TADESSE, L., 2018. *Legalization and Regulation of Sex Work in the Netherlands: A Working Yet Flawed Model*. [online]. Johns Hopkins Undergraduate Law Review. [cit. 2024-7-1]. Dostupné z: <https://jhulr.org/2018/08/30/legalization-and-regulation-of-sex-work-in-the-netherlands-a-working-yet-flawed-model/>
- 61) TKACH, M., 2018. *Rozhovor: Prostituce není sociální patologie, je to obyčejná práce, říká aktivistka*. [online]. Euro Zprávy. [cit. 2024-7-24]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/domaci/spolecnost/229826-rozhovor-legalizace-prostituce-v-cesku-je-to-jen-prace-holky-jsou-zdrave-dospele-zenske>
- 62) TOKAR, A. et al., 2018. HIV Testing and Counseling Among Female Sex Workers: A Systematic Literature Review. *AIDS Behav.* 22, 2435–2457.
- 63) TOSELAND, R.W., RIVAS, R.F., 2016. *An Introduction To Group Work Practice*. Vyd. 8. Pearson. ISBN 0-205-37606-1.
- 64) UNAIDS, *Gap report* [online]. In: s. 422 [cit. 2024-7-5]. Dostupné z: https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_Gap_report_en.pdf
- 65) URBAN, D., 2018. *Specifika sociální práce při práci s vybranými cílovými skupinami*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN isbn978-80-7422-637-3.
- 66) VANÍČKOVÁ, E., c2007. *Dětská prostituce*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2218-4.
- 67) VANWESENBEECK, I., 2001. Another Decade of Social Scientific Work on Sex Work: A Review of Research 1990–2000. *Annual Review of Sex Research.* 12(1), 242–289.
- 68) VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Základy psychologie*. V Praze: Karolinum. ISBN isbn978-80-246-0841-9.

- 69) WAISEL, D.B., 2013. Vulnerable populations in healthcare. *Curr Opin Anaesthesiol.* 26(2), 186-92.
- 70) WEISS, P., 2010. *Sexuologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2492-8.
- 71) WEITZER, R., 2009. Sociology of Sex Work. *Annual Review of Sociology.* (35), 213-234.
- 72) WEITZER, R., 2012. *Legalizing Prostitution: From Illicit Vice to Lawful Business*. NYU Press. ISBN 978-0814794630.
- 73) WIJERS, M., 1999. *Trafficking in women: forced labour and slavery-like practices in marriage, domestic labour and prostitution*. Reprint. Utrecht: Foundation against trafficking in women. ISBN 9080362018.
- 74) Zákon č. 117/1995 Sb. *Zákon o státní sociální podpoře*, 2010-2024. AION CS. [online]. *Zákony pro lidi*. [cit. 2024-6-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>
- 75) ŽIDEK, B., 2000. *Sexbyznys v Česku. Jak ho regulovat a nikomu neublížit*. Finmag [online]. 2021, 1 [cit. 2024-4-4]. Dostupné z: <https://www.finmag.cz/firemni-kultura/427995-sexbyznys-v-cesku-jak-ho-regulovat-a-nikomu-neublizit>

8 Seznam příloh

8.1 Příloha č. 1 – Scénář rozhovoru

- 1) Jakými způsoby navazujete kontakt s klienty?
- 2) Jaké metody sociální práce se využívají při práci s klientem?
- 3) Jaké techniky sociální práce se využívají při práci s klientem?
- 4) Motivujete klienty při práci k odchodu ze sexuálních služeb? Popřípadě jak?
- 5) Jaké jsou nejčastější motivy klientů pro odchod ze sexuálních služeb?
- 6) Pokud klient v sexbyznysu chce nadále přetrvávat, jaké alternativy mu můžete nabídnout?
- 7) Máte nějakou zkušenost s pomocí klientovi, který je sexuálním pracovníkem nedobrovolně? Jak se práce s ním liší?
- 8) Pokud chce klient odejít ze sexuálních služeb, jaké první kroky učiníte jako sociální pracovník?
- 9) Jaké kroky podnikáte k zajištění zdravotní péče pro osoby, které se rozhodly opustit sexuální služby?
- 10) Jaké kroky podnikáte k zajištění sociálního zabezpečení pro osoby, které se rozhodly opustit sexuální služby?
- 11) Jaké kroky podnikáte k zajištění uplatnění na trhu práce pro osoby, které se rozhodly opustit sexuální služby?
- 12) Nabízí vaše služba exitové programy? Na co se zaměřují?
- 13) Jakým způsobem se může proces odchodu ze sexuálních služeb lišit na základě genderu klienta?
- 14) Jak dlouho trvá, než se klient resocializuje a jak se podle vás pozná, že proces již skončil?
- 15) Jaké jsou hlavní překážky v odchodu ze sexuálních služeb?
- 16) Jaké návrhy či změny by bylo potřeba učinit, aby se resocializace klientů zlepšila?

8.2 Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Vážená paní,

ráda bych Vás požádala o spolupráci při vypracování mé bakalářské práce. V rámci této práce provádím výzkum na téma "Proces resocializace osob poskytující sexuální služby".

Vaše účast ve výzkumu s sebou nenese žádná rizika, a zaručuji ochranu Vašich osobních údajů tím, že Vaše jméno ani jiné osobní informace nebudou zveřejněny.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na uvedeném výzkumu. Studentka mě informovala o povaze výzkumu, cílech, metodách a postupech, které budou použity, a také o výhodách a rizicích spojených s účastí. Souhlasím s anonymním zpracováním všech získaných údajů pro účely závěrečné práce studentky. Jsem si vědoma, že mohu odvolat jakékoliv své prohlášení učiněné během rozhovoru.

Měla jsem dostatek času si vše v klidu promyslet a měla jsem příležitost položit studentce všechny důležité otázky, na které jsem obdržela jasné a srozumitelné odpovědi. Prohlašuji, že jsem se seznámila s informacemi uvedenými v tomto informovaném souhlasu a souhlasím se zpracováním osobních a citlivých údajů, jejichž rozsah, způsob a účel jsou v tomto dokumentu specifikovány.

Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, z nichž jeden obdrží účastník výzkumu a druhý studentka, přičemž oba mají platnost originálu.

Jméno, příjmení a podpis účastníka výzkumu: _____

V _____ dne: _____

Jméno, příjmení a podpis studenta/studentky: _____

_____